

RECENZIE

VONDROVSKÝ, Ivo – GREGAR, Oldřich. *EVROPSKÁ OPEVNĚNÍ DVACÁTÉHO STOLETÍ.* Dvůr Králové nad Labem : Vydavatelství Ing. Jan Škoda - FORTprint, 2015. 216 s. ISBN 978-80-86011-58-5.

Vydavatelství a nakladatelství FORTprint, zabývající se čtvrt století vydáváním fortifikační literatury, v letošním roce přišlo na knižní trh již se 34. svazkem své edice PEVNOSTI. Pojednává o historii evropských opevnění, vybudovaných od konce I. světové války až do současnosti, a jeho autory jsou Ivo Vondrovský (text) a Oldřich Gregar (výkresy). Kniha má 216 stran a popisuje dané téma ve 22 kapitolách věnovaných jednotlivým evropským státům, přičemž text je doplněn 72 vesměs kvalitními fotografiemi, 68 výkresy a 13 tabulkami.

Dalších 42 stran je věnováno barevným mapkám se zakreslenými liniemi a uzly opevnění, které jsou zde popsány. Je to tedy dílo s velmi dobře vyváženým textovým i obrazovým obsahem, umožňující čtenáři udělat si stručný, ale výtěžný přehled o moderních opevněních prakticky všech evropských států.

Oba autoři jako zakládající členové pražského Klubu vojenské historie, specializujícího se na výzkum fortifikací, nejsou žádní nováčci v tomto oboru, což dokládá jejich mnohá publikační činnost, při níž zúročili svoje bádání v terénu i v archivech. Ivo Vondrovský již napsal dva svazky v edici PEVNOSTI (č. 3 Opevnění z let 1936 - 1938 na Slovensku a č. 26 Netypické objekty čs. lehkého opevnění) a významně se podílel na dalších dvou svazcích (č. 28 Plzeňská čára a č. 32 Mobilizovaná čs. armáda 1938), taktéž jeho časopisecká tvorba je velmi bohatá. Zručný a pilný kreslíř Oldřich Gregar je autorem tisíců výkresů pevnostních objektů i jejich situačních zákresů, přičemž mnohé z nich vytvořil na základě vyměřování přímo na místě. Jeho tvorba je neodmyslitelnou součástí řady knížek a článků pojednávajících o československých i zahraničních opevněních.

Autoři se ve svazku č. 34 edice PEVNOSTI – EVROPSKÁ OPEVNĚNÍ DVACÁTÉHO STOLETÍ (*Pevnostní a obranné linie od skončení I. světové války do současnosti*) pokusili přehledně zpracovat toto obšírné téma a dá se říci, že se jim to podařilo. Historii evropských opevnění v daném časovém úseku samozřejmě lze popsat v mnohem objemnějším díle, možná o více svazcích, čehož by jistě oba zmínění pánové byli schopni, ale současně vydavatelské možnosti i předpokládaný okruh čtenářů je vedly k vytvoření knížky o úměrném rozsahu, ovšem textově i obrazově hutné a přitom čtivé. Je to práce průkopnická jak na domácím trhu, tak i v mezinárodním měřítku.

Popis stavebního provedení a strategického záměru opevňovacích linií a uzlů, budovaných v celkem 22 evropských státech, včetně jejich uvedení do vojensko-politických souvislostí a zhodnocení jejich bojového nasazení, zde vyžaduje stručné, ale systematické zpracování. Autoři se vyhnuli pokušení rozepsat se o významných a rozsáhlých opevněních jako byla Maginotova linie či Atlantický val a také se omezili na stručný přehled opevňovacích prací v Československu, předválečných i poválečných. Dá se totiž předpokládat, že čtenář této knížky se již vzhledem ke svému zájmu s nimi blíže seznámil v četných publikacích domácího i zahraničního původu, takže zde postačí v zájmu jednotnosti k jejich popisu přiměřený prostor.

Někoho možná překvapí poměrně rozsáhlá kapitola pojednávající o německých opevněních (60 stran), ale je nutno brát v úvahu, že tato byla vybudována nejen v samotném Německu, ale v průběhu II. světové války i v řadě Němci okupovaných evropských států. Takto kompletně popsané německé opevňovací snahy nebyly dosud nikde k vidění. V kapitole jsou krátce a brilantně popsány i vnitroněmecké hraniční zábrany a Berlínská zeď v rámci Německé demokratické republiky, které nebyly určeny k obraně státu proti vnějšímu nepříteli, ale k zabránění v útěku vlastních občanů ze země. Obdobně je popsáno ženižně-technické zabezpečení státní hranice Československa s kapitalistickými státy po II. světové válce, vybudované za stejným účelem. Pravda, s vojensky významným opevněním neměly tyto linie nic společného, ale jde o bezesporu zajímavý příklad permanentní ženižní úpravy terénu za účelem jeho neprůchodnosti pro osoby a běžná vozidla, který by si pamětníci měli připomenout a mladá generace se s ním seznámit.

Jinak všechny ostatní kapitoly o rozsahu obvykle pět až deset stran popisují pevnostní a obranné linie ve všech ostatních evropských státech, vždy s krátkým uvedením do jejich vojensko-politických souvislostí a zhodnocením případného zapojení do bojů II. světové války. Doplňují je fotografie a výkresy typických pevnostních objektů, mapky opevňovacích linií a podle potřeby i přehledné tabulky. Na konci každé kapitoly i podkapitoly jsou uvedeny publikované prameny a internetové odkazy, ze kterých bylo čerpáno. 23. kapitola na pěti stránkách v podobě rozsáhlé tabulky prezentuje přehled opevnění v jednotlivých státech s uvedením let jejich budování, určení jako stálého nebo polního, data jeho bojového nasazení a současné teritoriální zařazení. Knihu uzavírá seznam použité literatury na čtyřech stranách, což dokládá hloubku studia podkladů, jemuž věnovali autoři několik let.

Informace o opevňovací činnosti v některých státech jsou k dispozici v desítkách publikací s možnostmi terénního průzkumu, jakož i studia v přístupných archivech, jako v případě České a do jisté míry i Slovenské republiky, všeobecně ve Francii, Belgii či v dalších státech západní Evropy. Ovšem velmi omezené možnosti jsou u pevnostních linií, které z větší části nebo zcela zmizely a dokumentace k nim je nepřístupná, publikované údaje pak velmi strohé. To se týká zvláště států východní a jižní Evropy, ale přesto se autoři s těmito obtížemi vyrovnali se ctí, nevynechali žádnou evropskou zemi, ve které se v daném období prováděly opevňovací práce, a uvedli k nim alespoň základní údaje, které se jim podařilo sestavit z toho mála, co našli. Příkladně opevnění bulharská, maďarská či rumunská, dosud zcela neznámá, jsou zde alespoň stručně popsána.

Pokud jde o opevnění na slovenském území, je v knize uvedeno pouze to vytvořené v době Slovenského národního povstání a záтары provedené zde pod dohledem německé armády na přelomu let 1944 a 1945 proti postupujícím sovětským ozbrojeným silám. Předválečné československé těžké opevnění na Slovensku Ivo Vondrovský zpracoval již před lety ve svazku č. 3 a od té doby byla získána řada nových podkladů, takže dnes by si toto téma, rozšířené i o rozsáhlé lehké opevnění, jistě zasloužilo novou rozšířenou publikaci. Autoři by se jistě našli, ale její vznik však je také podmíněn velikostí poptávky po takové knížce, od čehož by se odvíjela ochota vydavatelů do tohoto projektu investovat.

Knížka *EVROPSKÁ OPEVNĚNÍ DVACÁTÉHO STOLETÍ* každopádně přináší českému i slovenskému čtenáři stručný, ale komplexní přehled o tomto rozsáhlém tématu, který si může dále rozšiřovat návštěvou zachovalých linií, využitím specializovaných internetových stránek či studiem dalších publikací, které si opatří. Pro ty, kteří se hlubším studiem fortifikací zabývají již delší dobu pak představuje vhodné, dá se říci téměř nezbytné doplnění jejich knihovničky. Samozřejmě pozorný a poučený čtenář nalezne v knížce Iva Vondrovské-

ho a Oldřicha Gregara nějaké menší chyby či nepřesnosti, ale to nesnižuje její průkopnickou hodnotu. Sám jsem si povšiml díky svému širšímu zaměření na vojenskou historii např. chybného určení ráže britského dvouliberního kanonu – 25 mm namísto správných 40 mm, nebo přiřknutí produkce československého lehkého tanku vz. 38 Škodovým závodům namísto ČKD.

Vladimír Francev

BIBLIOGRAFIA

VOJENSKÁ HISTÓRIA SLOVENSKA

Výberová bibliografia XX. – 2012

BOŽENA ŠEĐOVÁ

Do roku 1526

ULIČNÝ, Ferdinand – MAGDOŠKO, Drahoslav, eds.: Bitka pri Rozhanovciach v kontexte slovenských a uhorských dejín. *Studia historica. Acta facultatis philosophicae Universitatis Šafarikianae* 24 : Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorú v dňoch 22. - 23. marca 2012 zorganizovali v Košiciach Katedra histórie FF UPJŠ, Kultúrne centrum Abova, Historický ústav SAV a Slovenská historická spoločnosť pri SAV pri príležitosti 700. výročia bitky pri Rozhanovciach. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2012, 334 s. : obr. príl., ISBN 978-80-7097-954-9

ZÁBORSKÝ, Jonáš: Dejiny kráľovstva uhorského od počiatkov do časov Žigmundových. Vypravuje Jonáš Záborský. 1875 / Pripr.: Kubiš, Timotej. Bratislava : Slovart, spol. s r. o., 2012, 706 s. ISBN 978-83-556-0407-7

* * *

LAMPART, Filip: Zobrazenia militárií v okruhu pašiového cyklu z Kostola Nanebovzatia Panny Márie v Slatvine. In: Spoločnosť, kultúra a každodennosť v dejinách Slovenska. Ed.: Bojková, Alžbeta. Zborník štúdií z 1. vedeckej konferencie mladých historikov, zorganizovanej Katedrou histórie FF UPJŠ v Košiciach.- Košice : FF UPJŠ, 2012, s. 56-62.

MAGDOŠKO, Drahoslav: Nehodnovernosť tradície o opevnení Košíc v roku 1290. In: *Studia Historica Tyrnaviensia* XIV - XV. Trnava - Krakov : FiF Trnavskej univerzity : Spolok Slovákov v Poľsku, 2012, s. 290-308.

SEDLÁČEK, Peter: Mestská domobrana a mestská stráž v Bratislave v polovici 15. storočia. In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 6-22.

1526 – 1914

KOVÁČ, Dušan, vedecký red.: Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov XI a : Postupujúca modernizácia habsburskej monarchie. Budovanie centralizovaného Uhorska. Maďarizácia. Oslabovanie lojality Slovákov voči Uhorsku. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012. - 399 s. : reg., obr. a mp. príl., ISBN 978-80-8119-061-2

Kurucké vojny a ich odkaz v histórii, kultúre a umení : Kurucké války a jejich odkaz v historii, kultuře a umění / Zodp. red.: Jagnešáková, Mária; Ondřeka, Zbyšek. Dolný Kubín - Český Těšín : Oravské múzeum - Muzeum Těšínska, 2012, 174 s. : fotogr., ISBN 978-80-89564-00-2; 978-80-86696-22-5

MACHO, Peter a kol.: Revolúcia 1848/49 a historická pamäť. Bratislava : Historický

- ústav SAV, 2012, 306 s. : pram. a lit., reg., obr., ISBN 978-80-89396-19-1
- Obsah: *Škvarna, Dušan*: Obraz rokov 1848/49 v slovenskej kultúre (od polovice 19. storočia po súčasnosť), s. 37-56; *Halász, Dušan*: Revolúcia 1848/49 a jej vplyv na vznik tradícií moderného maďarského politického národa, s. 57-69; *Kurhajcová, Alica*: Pamäť a manifestácia národnej identity: oslava tradície roku 1848 v mestách Zvojskej, Novohradskej a Gemersko-malohontskej župy (1867 – 1914), s. 70-94; *Simon, Attila*: Maďarská komunita, štátna moc a 15. marec v období prvej Československej republiky, s. 95-107; *Holec, Roman*: Revolúcia 1848/49 v slovenskej a maďarskej karikatúre obdobia dualizmu, s. 111-125; *Randák, Jan*: Robert Blum - ikonografie a vzpomínání mučedníka revoluce, s. 126-140; *Kodajová, Daniela*: Revolúcia 1848/49 v pamäti Slovákov do roku 1918, s. 143-164; *Macho, Peter*: Jozef Miloslav Hurban – náš prvý legionár? Konštruovanie kontinuity boja za národnú slobodu, s. 165-189; *Kurincová, Elena*: 1948: storočnica „slovenských začiatkov“, s. 190-201; *Bru-baker, Rogers – Feischmidt, Margit*: 1848 v roku 1998: politika spomínania v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku, s. 205-244.
- * * *
- ČERVEŇOVÁ, Katarína: Hradný kapitán, kasteláni, drábi a ich podiel na obrane Oravského hradu v 17. - 18. storočí. In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 28-36.
- DANGL, Vojtech: Dôstojnícke súboje v Uhorsku (1850 – 1914). In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 9-38.
- CHORVÁT, Peter: Dôstojník rakúsko-uhorskej armády Franz Hill (1859 – 1914). In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 97-107.
- KÓNYA, Peter: Prešovská administrácia Hospodárskej rady počas povstania Františka II. Rákocziho (1707 – 1711). In: *Historický časopis*.- Roč. 60, č. 3 (2012), s. 375-400.
- MARKUSOVÁ, Helena: Turci na Slovensku : Život pod osmanským panstvom v 17. storočí. In: *Historická revue*.- Roč. 23, č. 1 (2012), s. 56-62 : obr.
- SEGEŠ, Vladimír: Koaličné a napoleonské vojny a ich dôsledky. In: *Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre*.- Roč. 9, č. 1 (2012), s. 98-116 : obr.
- SEGEŠ, Vladimír: Plukovník Michal Fedák. In: *Obrana. Mesačník MO SR*.- Roč. 20, č. 1 (2012), s. 27 : obr.
- 1914 – 1918**
- JURMAN, Oldřich: Legionárska odyssea : Deník Františka Prudila z ruské fronty s prologem Oldřicha Jurmana a záverečnou esejí Otakara Brůny o sváru mozku a srdce. 2. vyd. Praha : Brána, a. s., 2012, 118 s., nestr. obr. príl., ISBN 978-80-7243-592-0
- KVAČEK, Robert: První světová válka a česká otázka. 2. preprac. a rozš. vyd. Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2012, 178 s. : fotogr. ISBN 978-80-7387-635-7
- NOVÁK, František: Předával jsem carský poklad : Deník legionáře Františka Nováka. Praha : Československá obec legionářská, 2012, 231 s. : fotogr. ISBN 978-80-86011-50-9
- * * *
- BABJAK, Juraj: Pomníky padlým v prvej svetovej vojne. In: *Pamiatky a múzeá*.- Roč. 61, č. 2 (2012), s. 23-28 : fotogr.
- DROBŇÁK, Martin: Po stopách sošského frontu. In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 203-205.
- DROBŇÁK, Martin: Rekonštrukcia vojnového cintorína z prvej svetovej vojny Snina – Giglovo. In: *Vojenská história*.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 201-202.
- PURDEK, Imrich: Vojenská symbolika československých légii 1914 – 1920. In: *Vojen-*

ská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 157-180 : fotogr.

TŮMOVÁ, Miriam: Italští váleční zajatci a zajatecké tábory Rakouska-Uherska za první světové války. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VII.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2012, s. 23-32 : fotogr.

ZAŤKOVÁ, Jana: Útek ruského generála Kornilova z rakúsko-uhorského zajatia podľa svedectva priameho účastníka. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 77-96.

VRÁBEL, Ferdinand: Prvá svetová vojna ako fenomén obnovujúcej sa historickej pamäti? In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 108-123.

* * *

LEIKERT, Jozef: Ján Bahýľ : (25. 5. 1856 - 13. 3. 1916) konštruktér. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov.- Roč. 57, č. 3 (2012), s. 8 : fotogr.

MAREK, Vladimír: Hoši od Zborova. In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 23, č. 6 (2012), s. 36-37 : fotogr.

VRÁBEL, Ferdinand: Zborovská bitva - dítě revolučního nadšení. In: Národní osvobození.- Roč. 90, č. 13 (2012), s. 5 : fotogr.

VRÁBEL, Ferdinand: Česká družina počátek ruských legií. In: Národní osvobození.- Roč. 90, č. 15 (2012), s. 5 : fotogr.

VRÁBEL, Ferdinand: Československí legionáři mají v Rusku d'alší pomník. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 206-207.

1918 – 1939

FERENČUHOVÁ, Bohumila – ZEMKO, Milan: Slovensko v 20. storočí 3. V medzivojnovom Československu 1918 – 1939. Bratislava : Veda, 2012, 542 s. : fotogr., pram. a lit., reg., ISBN 978-80-224-1199-8

HÁBER, Stanislav: Štefánik po pristátí zastrelený? Bratislava : Panslovanská únia o.z., 2012, 65 s., ISBN 978-80-970685-2-3

KLÍMA, Vlastimil: 1938: Měli jsme kapitulovat? / Eds.: Kvaček, Robert; Tomeš, Josef; Vašek, Richard. Praha : Lidové noviny - Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2012, 319 s. : fotogr., reg. ISBN 978-80-7422-150-7

Mission militaire française auprès de la République Tchecoslovaque 1919 – 1939 : Francouzská vojenská mise v Československu 1919 - 1939 : Serie I. 1919 – 1925, Volume 5. Attaques, critiques, félicitations : Útoky, kritiky, blahopřání / K vyd. přípr.: Břach, Radko. Praha : MO ČR - Odbor komunikace a propagace, 2012, 340 s., ISBN 978-80-7278-603-9

MATULA, Pavol: Rozdelené Kysuce : Zabrátie severných Kysúc Poľskom v rokoch 1938 – 1939. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2012, 112 s. : fotogr., pram. a lit. ISBN 978-83- 7490-534-3

RAJLICH, Jiří – MAJTENYI, David: Jan Ferák a ti druzí. Českoslovenští letci, interbrigadisté a letouny v občanské válce ve Španělsku 1936 – 1939. Cheb : Svět křidel, 2012, 742 s. : fotogr., pram. a lit., ISBN 978-80-87567-07-4

SEGEŠ, Dušan – HERTEL, Maroš – BYSTRICKÝ, Valerián (eds.): Slovensko a slovenská otázka v poľských a maďarských diplomatických dokumentoch v rokoch 1938 – 1939. Bratislava : Pro Historia, 2012, 576 s. : pram. a lit., reg., ISBN 978-80-971247-1-7

TOMÁŠEK, Dušan: Nevyhlášená válka : Boj o Slovensko 1918 – 1920. 2. vyd. Praha : Epoque, 2012, 260 s. : pram. a lit., ISBN 978-80-7425-129-0

TOMEŠ, Josef – VAŠEK, Richard: Mnichov ve vzpomínkách pamětníků. Autori: Kvaček, Robert; Tomeš, Josef; Vašek, Richard; Němeček, Jan; Šrámek, Pavel; Pehr, Michal; Gebhart, Jan; Bystrický, Valerián;

Šimková, Ludmila; Brabec, Jiří. Praha : Masarykův ústav - Archiv Akademie věd ČR, 2012, 187 s. , ISSN 1803-9243

* * *

BRÁDLEROVÁ, Daniela: „Slovenská akce“. Pronikání Banky československých legií na Slovensko a Podkarpatskou Rus. In: Česko-slovenská historická ročenka 2011.- Brno - Bratislava - Praha : Academicus - Coprint - Česko-slovenská komise historiků, 2012, s. 221-237.

GAREK, Martin: Poľsko a jeho postoj k Slovensku v medzivojnovom období do roku 1935. In: Studia Historica Tyrnaviensia XIV - XV. Trnava - Krakov : FiF Trnavskej univerzity : Spolok Slovákov v Poľsku, 2012, s. 396-411.

CHORVÁT, Peter: Účasť súkromných stavebných firiem na fortifikačnom procese na Slovensku v 30. rokoch 20. storočia. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 97-108.

MITÁČ, Ján – ŠTOFKOVÁ, Denisa: Udalosti v Lučenci po Viedenskej arbitráži a ich dopad na obyvateľstvo mesta a blízkeho okolia. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 1 (2012), s. 3-17 : fotogr.

NOVOTNÝ, Lukáš – PEŠTOVÁ, Hana: The Reception of the Locarno Conference in the Czechoslovak Press. In: The Twentieth Century : Dvacaté stololetí.- Roč. 4, č. 2 (2012), s. 178-186.

PEJČOCH, Ivo: Československé tanky pro podporu pěchoty. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 2 (2012), s. 48-54 : fotogr.

PURDEK, Imrich: Československá vojenská symbolika v rokoch 1918 – 1939. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 121-158 : fotogr.

RAJLICH, Jiří - MAJTENYI, David: Export a využití československé letecké výzbroje v občanské válce ve Španělsku 1936

– 1939. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 4-35 : fotogr.

SEGLOVÁ, Lucia: Samosprávne revolučné orgány v Turci v roku 1918 : Mikrohistorická perspektíva. In: Historický časopis.- Roč. 60, č. 2 (2012), s. 271-299.

SCHRIFFL, David - SCHVARC, Michal: Vec: Československo. Neznáma správa Wernera Göttscha o okolnostiach vzniku Slovenského štátu. In: Historický časopis.- Roč. 60, č. 1 (2012), s. 115-139.

STRAKA, Karel: Agenturní síť čs. armády v Čechách a v Německu (1937 – 1938). In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 4 (2012), s. 46-66 : fotogr.

STRAKA, Karel: Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938 : II. část – dokončení. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 36-57 : fotogr.

ŠABO, Dominik: Tábor internovaných v Zlatých Moravciach v roku 1921. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 181-186.

ŠPITÁLSKÝ, Jaroslav: Obrněný automobil vz. 27 a jeho konstrukce. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 18 (2012), s. 38-46 : fotogr.

VAŠŠ, Martin: Národohospodári Imrich Karvaš - Peter Zaťko a slovenská otázka v tridsiatych rokoch 20. storočia. In: Historický časopis.- Roč. 60, č. 1 (2012), s. 99-114.

VRÁBEL, Ferdinand: Přípravy na evakuáciu územia južného Slovenska v októbri 1938. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 37-54.

* * *

BŘÍNEK, Miroslav - DUB, Michal: Proměny letounu Avia BH.5. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 13 (2012), s. 10-20 : fotogr.

FILÍPEK, Pavel: Obnova válečných hrobů československých legií v Rusku. In: Histo-

- rie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 131-135 : fotogr.
- JAKL, Tomáš: Na paměť bratří, padlých na Rusi : Výstavba pomníků padlým čs. dobrovolníkům v Rusku v letech 1918 – 1920. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 126-130 : fotogr.
- KOLLER, Martin: Houfnice vzor 14 a 14/19 . In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 23, č. 1 (2012), s. 43-46 : fotogr.
- NIŽŇANSKÝ, Eduard: Od demokracie k diktatúre. Slovenská politika v čase autonómie Slovenska a riešenie židovskej otázky. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 3 (2012), s. 25-31 : fotogr.
- PEJČOCH, Ivo: Generál technické zbrojní služby Ing. Bedřich Albrecht : Otec motorizace československé armády. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 16 (2012), s. 32-34 : fotogr.
- PLACHÝ, Jiří: Český důstojník v bojích za uhájení územní integrity ČSR v letech 1918 – 1919. In: Legionářský směr. Časopis Československé obce legionářské.- č. 0 (2012), s. 22-23 : fotogr. [Sedláček Tomáš]
- RAJLICH, Jiří: (Česko)slovenská letadla v Polsku 1939. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 13 (2012), s. 44-47 : fotogr.
- ŠPITÁLSKÝ, Jaroslav: Československé tančíky CL-P a prototyp tančíku P-I. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 17 (2012), s. 20-25 : fotogr.
- 1939 – 1945**
- BOYER, Jean Baptiste: Résistants, partisans français en Slovaquie 1944 – 1945. Saint-Cloud Cedex 2012, 123 s., ISBN 278-2-912671-361
- BROŽ, Miroslav: I za nás bojovali... Medailonky statečných : 3. část. Praha : Československá obec legionářská, 2012, 96 s., obr. příl.
- BYSTRICKÝ, Jozef (ed.): Pramene obrany : Pamäti generála Jozefa Turanca. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 316 s. : fotogr., ISBN 978-80-89514-19-0
- CSÉFALVAY, František – MIČEV, Stanislav: SNP. Deň po dni. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 107 s. : fotogr. ISBN 978-80-89514-18-2
- HALAJ, Dušan: Generálmajor Teodor Šljachart : (30. 8. 1916 - 3. 3. 2011). Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 50 s., 24 s. príl. : fotogr. čb., ISBN 978-80-89514-11-3
- HRADSKÁ, Katarína: Gizi Fleischmannová. Návrat nežiaduci. Bratislava : Marenčin PT, 2012, 216 s. : fotogr.
- HROŠOVÁ, Marie: Na každém kroku boj. Historie 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky (srpen 1944 - květen 1945). Vsetín : Český svaz bojovníků za svobodu - Sdružení domácího odboje a partyzánů - Hist. skupina 1. čs. part. brigády J. Žižky, 2012, 431 s. : fotogr., příl., pram. a lit., reg., ISBN 978-80-260-2483-5
- IVANIČKOVÁ, Edita a kol.: Slovenská republika 1939 – 1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava : Historický ústav SAV vo vyd. Typoset print, s.r.o., 2012, 215 s. : reg. ISBN 978-80-970302-7-8
- JARINKOVIČ, Martin: Slovensko a Juhoslávia v rokoch II. svetovej vojny. Banská Bystrica : Klub priateľov Múzea SNP, 2012, 160 s. : lit., reg., obr. príl., ISBN 978-80-895141-3-7
- KAŠŠOVIC, Ján: V službách vlasti : Spomienky na verejnú činnosť v rokoch 1939 – 1946 / Pripr.: Vnuk, František. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, 196 s. : fotogr. čb., reg., ISBN 978-80-89335-63-3
- KOPECKÝ, Milan: Československý sborový dělostřelecký pluk 5 (1944 - 1945). Pra-

- ha : MO ČR - Odbor komunikace a propagace, 2012, 218 s. : fotogr., tabl., ISBN 978-80-7278-581-0
- KOVÁČOVÁ, Viera a kol.: Riešenie židovskej otázky v spojeneckých krajinách nacistického Nemecka. Medzinárodná vedecká konferencia 6. - 7. september 2011, Múzeum SNB Banská Bystrica. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 212 s. : reg., ISBN 978-80-89515-12-0
- Obsah: *Kamenec, Ivan*: Vnútropolitický vývoj a režim Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945, s. 9-16; *Petruf, Pavol*: Zahraničná politika Slovenského štátu 1939 – 1945, s. 17-29; *Osyková, Linda*: Protižidovská agitácia v druhej polovici 30. rokov 20. storočia na Slovensku, s. 30-45; *Kováčová, Viera*: Dr. Jozef Tiso a riešenie židovskej otázky na Slovensku, s. 46-54; *Kralčák, Peter*: Rasová politika v prostredí slovenskej armády, s. 55-62; *Kázmerová, Ľubica*: Zmeny štruktúry školského systému na Slovensku v rokoch 1938 – 1941, s. 63-72; *Hradská, Katarína*: Židovské školy v pracovných táboroch, s. 73-78; *Ďuriančík, Jozef*: Tragický príbeh dcéry Dominika Skuteckého, s. 79-84; *Sotáková, Lucia*: Nové vlny antisemitizmu v ČSR na prelome 40. a 50. rokov a ich interpretácia v súvislosti s procesom – Rudolfom Slánským, s. 85-96; *Mičev, Stanislav*: Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku v rokoch 1939 – 1945; *Frommer, Benjamín*: Perzekúcie prostredníctvom tlače: Ako českí funkcionári pomáhali izolovať Židov v nacistickom Protektoráte Čechy a Morava, s. 112-126; *Gorbunovova, Serafima I. – Rogovaja, Elena A.*: Osobitosť nacistickej politiky vo vzťahu k Židom na okupovanom území ZSSR, s. 127-135; *Hoptová, Luciána*: Riešenie židovskej otázky na okupovanom území Bieloruska, s. 136-170; *Jareb, Mario*: Holokaust v nezávislom Chorvátsku v rokoch 1941 až 1945; *Muraru, Alexandru I.*: Predohra k rumunskému holokaustu. Antižidovská propaganda a jej následky pri ústupe z Besarábie a severnej Bukoviny v roku 1940, s. 171-180; *Muraru, Andrei*: Rumunská rasová politika: Prečo sa uskutočnili deportácie Židov z Transnistrie? s. 181-189; *Száráz, Peter*: Frankisti a otázka španielskych Židov v rokoch druhej svetovej vojny, s. 190-207.
- KŠIŇAN, Michal a kol.: Komunisti a povstania : Communists and Uprisings. Kraków : Spolok Slovákov v Poľsku - Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2012, 282 s., ISBN 978-83-7490-508-4
- Krídla v boji 1939 - 1945 : Wings in Combat 1939 - 1945 / Námet: Úšela, Zdeněk; scenár: Begala, Ján; réžia: Berák, Maroš. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2012, 52 s. + 1 DVD, 74 min.
- KUDRNA, Ladislav, ed.: Válečný rok 1941 v československém domácím a zahraničním odboji : Sborník k mezinárodní konferenci. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, 176 s. : fotogr., ISBN 978-80-87211-60-1
- Obsah: *Kreisinger, Pavel*: Rok 1941 v československém vojenském zpravodajství. Personální krize v Moravcově zpravodajské „jedenáctce“, s. 11-19; *Kudrna, Ladislav*: Čechoslováci na okrajových bojištích druhé světové války v roce 1941, s. 21-31; *Michálek, Slavomír*: Československý zahraničný odboj v USA v roku 1941, s. 33-46; *Nedvědícký, Kamil*: Vstup SSSR do války proti Německu jako rozhodující předpoklad vítězství státoprávní koncepce Edvarda Beneše, s. 49-57; *Sovilj, Milan*: Českoslovenští důstojníci v Jugoslávii během německého útoku v dubnu 1941, s. 59-67; *Jelínková, Dita*: Mikuláš Bubna z Litic a jeho role v protektorátní politice, s. 71-89; *Stegurová, Karolína*: Odbojová činnost Vladimíra Krajiny se zaměřením na rok 1941, s. 91-105; *Adam, Alfons*: 1941 - rok konsolidace a přípravy na Velkou válku. Vývoj nuceného pracovního nasazení v Sudetech a v Protektorátu Čechy a Morava, s. 109-124; *Kopeček, Pavel*: Odbojová organizace Lvice, s. 127-139; *Machala, Jan*: Vyostřování pro-

- tektorátní protizhidojské politiky v roce 1941, s. 141-152; *Zeman, Pavel*: Rok 1941 - kvalitatívny proměny nacistické genocidy, s. 155-171.
- LETZ, Róbert: Slovenské dejiny V. 1938 – 1945. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012, 367 s. : fotogr., lit., reg., ISBN 978-80-8119-055-1
- LIŠKUTÍN, Miroslav A.: Letecká služba : Vzpomínky na méně známý život československých letců u královského letectva. Toužimský & Moravec, 2012, 180 s. : fotogr. čb., ISBN 978-80-7264-132-1
- MÍČEV, Stanislav a kol.: V perimetri zameriavača : Kapitoly z dejín Slovenska v druhej svetovej vojne, venované k 70. narodeninám PaedDr. Jána Stanislava, CSc. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 302 s. : lit. a pram., reg., ISBN 978-80-89514-06-9
Obsah: *Fremal, Karol*: Miesto a význam PaedDr. Jána Stanislava, CSc. v historiografii slovenského hnutia odporu v rokoch druhej svetovej vojny, s. 7-18; *Kamenec, Ivan*: Niekoľko poznámok k reflexii slovenských dejín z rokov 1938 – 1945 v historiografii a v spoločnosti, s. 19-33; *Bystrický, Valerián*: Cesta Jozefa Tisa do Berlína 13. – 14. mrca 1939, s. 34-64; *Michálek, Slavomír*: Osud československého menového zlata (náčrt problematiky od roku 1939 po vznik „zlatej“ tripartitnej komisie), s. 65-87; *Korim, Vojtech*: Základné kontexty ilegálnych odbojových aktivít, s. 88-99; *Míčov, Stanislav*: Slováci v zajateckých táborech NKVD 1939 – 1956. (Etapy formovania Hlavnej správy vojnových zajatcov a internovaných Ľudového komisariátu vnútra ZSSR, s. 100-120; *Uhrin, Marian*: K problematike využitia pevnostného a opevňovacieho materiálu slovenskou armádou v rokoch 1939 – 1944, s. 121-131; *Šumichrast, Peter*: Sovietske letectvo pri oslobodzovaní Slovenska v záverečnej fáze druhej svetovej vojny, s. 132-149; *Pešek, Jan*: Osudy účastníka SNP Jána Ševčíka po februárovom prevrate 1948, s. 150-163; *Kmet', Norbert*: Uzákoneenie dňa 29. augusta za štátny sviatok v roku 1992, mesiac po oslavách 48. výročia SNP, s. 164-175; *Schvare, Michal*: „Fahndung nach deutschem Blut? K otázke budúceho usporiadania slovenského priestoru v kontexte „Volkstumspolitik“ SS, s. 176-197; *Zudová-Lešková, Zlatica*: Divízny generál Ondřej Mězl veliteľom na Strednom východe (Osobné svedectvo v dokumentoch), s. 198-247; *Bystrický, Jozef*: Dokumenty o delegácii SNR a Vojenského ústredia a jej rokovani s predstaviteľmi velenia Červenej armády v auguste 1944, s. 248-270.
- MÍČIANIK, Pavel: Slovenská armáda v ťažení proti Sovietskemu zväzu (1941 - 1944) IV. : 1. pešia divízia. Slovenský vojak. Banská Bystrica : Dali-BB, s.r.o., 2012, 491 s. : fotogr., pram. a lit., reg., ISBN 978-80-81410-13-0
- MOROVITZ, Péter: 1945 Tavasza leventék menetelése nyugat felé : Naplő. Komárom 2012, 40 s. : fotogr. ISBN 978-80-8056-693-7
- NÁLEPKA, Jožo: Kapitán Nálepka-Repkin v boji proti nemeckým okupantom : Zborník spomienok a dokumentov o hrdinovi Sovietskeho zväzu a Slovenského národného povstania, brigádnom generálovi in memoriam Jánovi Nálepkevi. Spišská Nová Ves : Andrej Macko, 2012, 235 s. : fotogr. čb., dok., ISBN 978-80-969909-1-7
- NIŽŇANSKÝ, Eduard a kol.: Ústredný hospodársky úrad (Holokaust na Slovensku). Bratislava : Katedra všeobecných dejín FF UK - HÚ SAV, 2012. - 1 DVD, ISBN 948-80-8127-010-9
- PAVÚK, Marian: Osud Židov vo Vyhniach / Ed.: Kováčová, Viera. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 150 s. : fotogr. čb., ISBN 978-80-89514-17-5
- PAŽUROVÁ, Helena: Východoslovenská armáda : Horúce leto 1944 na východnom Slovensku. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 343 s. : fotogr., reg., lit., ISBN 978-80-89514-05-2

- PLACHÝ, Jiří – PEJČOCH, Ivo: Zemřeli na západě. Ztráty československé pozemní zahraniční armády v Polsku, Francii, na Středním východě a ve Velké Británii v letech 1939 – 1945. Praha : OKP MO ČR - Vojenský historický ústav, 2012, 298 s. : fotogr., zozn., pram. a lit., ISBN 978-80-7278-580-3
- PROCHÁZKA, Ivan: Dunkerque. Válečný deník Československé samostatné obrněné brigády (říjen 1944 - květen 1945). 2. nezmenené vyd. Praha : MO ČR - Odbor komunikace a propagace, 2012, 204 s. : fotogr., mp., tabl., ISBN 80-7278-353-X
- RAJLICH, Jiří – REŽNÁ, Jitka: Generál Fajtl slovem historika, rodiny a objektivem fotografií. Praha : 2012, 862 s. : fotogr., ISBN 978-80-87567-12-8
- RICHTER, Karel: Kapitán Jaroš : Rozkaz byl neustoupit. Úplná pravda o životě a smrti nadporučíka Otakara Jaroše. Praha : Naše vojsko, 2012, 334 s. : fotogr., ISBN 978-80-206-1335-6
- ROSZBECK, Peter – ROSZBECK, Mário – ŠUMICHRAST, Peter – JAROŠOVÁ, Lucia: Katalog voinskich zachoronenij soldat i oficeroz Krasnoj Armii, pavšich v period Vtoroj mirovoj vojny i pochoronennyh na territorii Slovackoj Respubliki. Bratislava - Turzovka : Veľvyslanectvo RF v SR - i.tran, 2012, 397 s. : fotogr., mp., zozn.
- SCHVARC, Michal - HALLON, Ľudovít - MIČKO, Peter: Podoby nemecko-slovenského „ochranného priateľstva“ : Dokumenty k náboru a nasadeniu slovenských pracovných síl do Nemeckej ríše v rokoch 1939 – 1945. Bratislava - Banská Bystrica : Historický ústav SAV - Fakulta humanitných vied UMB, 2012, 406 s. : pram. a lit., reg., ISBN 978-80-970302-6-1
- SIDOR, Karol: Šesť rokov pri Vatikáne : Druhé vydanie prichystal Jozef M. Rydlo. Bratislava : Libri historiae, o. z., 2012, 477 s. : fotogr., dok. ISBN 978-80-89348-07-7
- SIDOR, Karol: Vatikánsky denník II : (Od 12. júla 1940 do 31. decembra 1941). Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, 560 s. : reg., ISBN 978-80-89335-56-5
- Situačné hlásenia okresných náčelníkov (september 1944 - február 1945) : Dokumenty / Eds.: Syrný, Marek; Uhrin, Marian. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 201 s. : reg., ISBN 978-80-89514-09-0
- SYRNÝ, Marek a kol.: Slovensko v roku 1941 : Politika - armáda – spoločnosť. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 251 s. : fotogr., reg., pram. a lit., ISBN 978-80-89514-07-6
- Obsah: *Šimunič, Pavol*: Slovensko na spravodajskom fronte v roku 1941 : (Náčrt problematiky), s. 7-20; *Cséfalvay, František*: Predohra a záhady bombardovania Košíc 26. júna 1941, s. 21-32; *Mičianik, Pavol*: Začiatok vojny proti Sovietskemu zväzu z pohľadu slovenských vojakov, s. 33-39; *Šumichrast, Peter*: Skúsenosti z použitia slovenského letectva na východnom fronte v roku 1941, s. 40-55; *Bystrický, Jozef*: Vojenské trestné právo a trest smrti v slovenskej armáde po vstupe Slovenskej republiky do vojny proti ZSSR, s. 56-80; *Uhrin, Marian*: Pluk útočnej vozby v roku 1941 (Materiálovo-technická situácia pluku), s. 81-104; *Hruboň, Anton*: Hlinkova garda na spoločensko-politickej scéne Slovenska v roku 1941, s. 105-116; *Korim, Vojtech*: Ilegálna Komunistická strana Slovenska do júna 1941, s. 117-132; *Syrný, Marek*: Slovenskí komunisti v prvých mesiacoch východného ťaženia, s. 133-139; *Fremal, Karol*: Nekomunistický odboj na Slovensku v roku 1941, s. 140-150; *Vajskebr, Jan – Krčmář, Dalibor*: Reakce protektorátní veřejnosti na vypuknutí německo-sovětského konfliktu, s. 151-164; *Schvarc, Michal – Hallon, Ľudovít – Sabol, Miroslav*: „Tiso, Tuka, kde je múka?“ (Križa v zásobovaní chlebovými obilninami v lete 1941 z pohľadu nemeckého vyslanectva), s. 165-181; *Mičko, Peter*: Špecifiká slovenského hospodárstva v roku 1941, po vstupe 1. Sloven-

- skej republiky do vojny proti ZSSR, s. 182-192; *Baka, Igor*: Návšteva slovenskej vládnej delegácie v Hitlerovom hlavnom stane v októbri 1941, s. 193-203; *Borza, Peter*: K postaveniu Gréckokatolíckej cirkvi v Šarišsko-zemplínskej župe v roku 1941, s. 204-221; *Mičev, Stanislav*: Kaleidoskop roku 1941 na stránkach Nového sveta, s. 222-233.
- Udalosti 23. augusta 1944 v Rumunsku a Slovenské národné povstanie z 29. augusta 1944 : Evenimentele de la 23 august 1944 din România și insurecția națională Slovacă din 29 august 1944 : (Ich vplyv na oslobodenie Rumunska a Slovenska a na ukončenie druhej svetovej vojny) : Consecințele lor asupra eliberării României și Slovaciei și a sfârșitului celui de al doilea război mondial. Zborník príspevkov z 9. zasadnutia Komisie historikov Slovenska a Rumunska (Alba Iulia, 19. - 23. september 2011) / Zost.: Edroiu, Nicolae; Mârza, Eva; Syrný, Marek. B. Bystrica - Alba Iulia : Akadémia Rumunska - Slovenská akadémia vied - Múzeum SNP, 2012, 144 s. ; 161 s. : mp., ISBN 978-80-89514-08-3
- UHRIN, Marián: Pluk útočnej vozby 1944. Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, 246 s. : fotogr., pram. a lit., reg., ISBN 978-80-89514-14-4
- VANÍČEK, Hugo: Duch a síla : Príspevek k dejinám zahraničného odboje / Ed.: Plachý, Jiří. Praha : Academia, 2012, 317 s. : fotogr. čb., reg., ISBN 978-80-200-2124-3
- ZAVADIL, Blahoslav: Nebyli jsme svatí : Vzpomínky příslušníka československé zahraniční armády ve Francii a Velké Británii na válečná léta 1939 - 1945 / K vydání připrav.: Břečka, Jan; Mikulka, Jiří. 2. dopl. a rozš. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2012, 175 s. : fotogr., reg., ISBN 978-80-87474-60-0
- * * *
- BALBERČÁK, Štefan: Bojová a diverzná činnosť partizánskej skupiny Čapajev na východnom Slovensku do vyhlásenia SNP (v hláseniach jednotlivých úradov). In: Spoločnosť, kultúra a každodennosť v dejinách Slovenska. Ed.: Bojková, Alžbeta. Zborník štúdií z 1. vedeckej konferencie mladých historikov, zorganizovanej Katedrou histórie FF UPJŠ v Košiciach.- Košice : FF UPJŠ, 2012, s. 250-259.
- BALCOVÁ, Milena: Činnosť Pracovného zboru Národnej obrany v Trnave v rokoch 1941 – 1944. In: Trnava v rokoch 1939 - 1989. Zborník z vedeckej konferencie Trnava 25. - 26. apríla 2012.- Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, s. 65-87.
- BALCOVÁ, Milena: Spomienky Jozefa Dřímala. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 62-68 : fotogr.
- BALCOVÁ, Milena: Šiesty robotný prápor Pracovného zboru národnej obrany a jeho činnosť v rokoch 1941 - 1944 . In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 79-97.
- BERÁNEK, Jaroslav: Volá Londýn : Vysílání československé sekce zahraničního servisu BBC o atentátu na Heydricha. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 2 (2012), s. 87-93 : fotogr.
- BORZA, Peter: Postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1939 – 1945. In: Msgr. ThDr. Ján Ferenčík (1888 – 1950). Život, verejné pôsobenie, kontroverzie. Zborník z vedeckého seminára Ružomberok 6. decembra 2011.- Bratislava ÚPN, 2012, s. 37-45.
- BUČKA, Peter: Telesná výchova a šport v období 1. Slovenskej republiky. In: Historický časopis.- Roč. 60, č. 1 (2012), s. 33-48.
- BYSTRICKÝ, Jozef: Československý vojenský odboj vo Francúzsku 1939 - 1940 : Venované pamiatke vojakov 1. československej pešej divízie vo Francúzsku, ktorí bojovali proti nacistickému Nemecku v roku 1940. Trenčín - Žilina : Posádkový klub Trenčín - Klub vojenskej histórie Trenčín - Klub priateľov Francúzska a Sloven-

ska Žilina, 2012. - 28 s. : fotogr., mp.

BYSTRICKÝ, Jozef: Karel Klapálek - the Commander of the Czechoslovak Infantry. In: Tobruk in the Second World War. Struggle and Remembrance.- Warszawa : WCEO - MCSE, 2012, s. 133-141.

BYSTRICKÝ, Jozef: Vývoj na fronte v Rumunsku v roku 1944 vo vzťahu k Slovensku. In: Udalosti 23. augusta 1944 v Rumunsku a Slovenské národné povstanie z 29. augusta 1944 : Evenimentele de la 23 august 1944 din România și insurecția națională Slovacă din 29 august 1944. Zborník príspevkov z 9. zasadnutia Komisie historikov Slovenska a Rumunsku.- Banská Bystrica : Múzeum SNP, 2012, s. 70-87.

BYSTRICKÝ, Jozef: Z histórie vzniku a výstavby 1. čs. samostatného práporu v ZSSR : (Od Krakova po Buzuluk). In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 2 (2012), s. 14-23 : fotogr.

DANIŠ, Miroslav: Jozef Belaj - slovenský diplomat v Belehrade v rokoch 1941 – 1943. In: Acta historica Posoniensia XIX. Z dejín slovensko-srbských vzťahov.- Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2012, s. 122-133 : fotogr.

FIAMOVÁ, Martina: Štátny pozemkový úrad a jeho miesto v procese arizácie židovského pozemkového majetku. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 2 (2012), s. 3-16 : fotogr.

HALMOVÁ, Lucia: Nacistické represálie v okrese Bánovce nad Bebravou. In: Spoločnosť, kultúra a každodennosť v dejinách Slovenska. Ed.: Bojková, Alžbeta. Zborník štúdií z 1. vedeckej konferencie mladých historikov, zorganizovanej Katedrou histórie FF UPJŠ v Košiciach.- Košice : FF UPJŠ, 2012, s. 236-249.

HALMOVÁ, Lucia: Topolčany „mesto za židovčené“, na konci druhej svetovej vojny. In: České, slovenské a československé ději-

ny 20. století VII.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2012, s. 87-92.

HETÉNYI, Martin: Propaganda v slovensko-maďarských vzťahoch v rokoch 1938 – 1945. In: Forum historiae. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [online]. Etnické stereotypy v historickom výskume.- Roč. 6, č. 2 (2012), s. 101-113; http://www.forumhistoriae.sk/FH2_2012/abstrakt_hetenyi.html

HLAVINKA, Ján: Organizácia deportácií Židov zo Slovenska v roku 1942. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 1 (2012), s. 3-13 : fotogr.

HRUBOŇ, Anton: Nové zistenia o represáliách POHG a Einsatzkommando 14 v Nemeckej v správach agenta ŠtB. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 82-96.

JAKSICSOVÁ, Vlasta: „Usmernená“ slovenská kultúra a jej inštitucionálne rámce v 40. rokoch minulého storočia. In: Kázmerová, Ľubica a kol.: Premeny v školstve a vzdelávaní na Slovensku (1918 - 1945).- Bratislava : HÚ SAV vo vyd. Prodama, 2012, s. 115-133.

JARINKOVIČ, Martin: Zriadenie slovenského vyslanectva v Belehrade a jeho aktivity v oblasti propagácie 1. Slovenskej republiky v rokoch 1931 – 1941. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 4 (2012), s. 25-38 : fotogr.

JINDRA, Martin: Nepostradatelná úloha domácich podporovateľů operace Anthropoid : Kaplan ThDr. Vladimír Petřek a jeho známí i neznámí spolupracovníci. In: Paměť a dějiny.- Roč. 6, č. 2 (2012), s. 33-47 : fotogr.

KAMENEC, Ivan: Obyvateľstvo, štát a režim na Slovensku v čase druhej svetovej vojny 1939 – 1945. In: Kľúčové problémy moderných slovenských dejín 1848 - 1992. Bratislava : Veda, 2012, s. 209-230.

- KÁRPÁTY, Vojtech: Stredné školstvo v Trnave v rokoch 1939 - 1945 v zrkadle výročných správ. In: Trnava v rokoch 1939 - 1989. Zborník z vedeckej konferencie Trnava 25. - 26. apríla 2012.- Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, s. 127-143.
- KÁRPÁTY, Vojtech: Symbolika Hlinkovej gardy. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 4 (2012), s. 3-24 : fotogr.
- KÁRPÁTY, Vojtech: Zväz slovenských partizánov na východnom Slovensku v prvom roku svojej existencie (1945). In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 2 (2012), s. 17-34 : fotogr.
- KOVÁČ, Dušan: Bratislava v oficiálnej propagande Slovenského štátu (1939 - 1945). In: Dudeková, Gabriela a kol.: Medzi provinciou a metropolou. Obraz Bratislavy v 19. a 20. storočí.- Bratislava : HÚ SAV, 2012, s. 181-189.
- KLOKOČNÍK, Radovan: Prilba vz. 32 na Slovensku. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 2 (2012), s. 62-69 : fotogr.
- LACKO, Martin: Zabudnutá povstalecká vražda : Prípád slovenských dôstojníkov v Ľubietovej 13. októbra 1944. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 2 (2012), s. 3-32 : fotogr.
- LÁSZLÓ, Tomáš: Vysoké školstvo v Košiciach medzi rokmi 1939 - 1945 v kontexte univerzitetnej tradície mesta a možnosti slovenského vzdelávania. In: Košice - inštitucionálna základňa kultúry, školstva a vedy. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie organizovej v Košiciach 24. októbra 2012 pri príležitosti 140. výročia založenia Východoslovenského múzea v Košiciach. Studia historica. Acta FP UŠ 28.- Košice : Katedra histórie FF UPJŠ, 2012, s. 145-160 : fotogr.
- MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica: Pripojenie severného Spiša a hornej Oravy k Slovensku v rokoch 1939 - 1945. Oslobodenie či okupácia? In: Pocta Ivanovi Chalupeckému. Zborník príspevkov k slovenským dejinám vydaný pri príležitosti osemdesiatin doc. PhDr. Ivana Chalupeckého.- Levoča : Spišský dejepisný spolok, 2012, s. 200-211.
- MIČKO, Peter: Organizácia odchodu slovenských robotníkov za prácou do Nemeckej ríše v roku 1939. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 2 (2012), s. 42-83 : dok., fotogr.
- MURÁRIKOVÁ, Zdenka: Perzekúcie a deportácie židovského obyvateľstva v Trenčianskom okrese v rokoch 1939 - 1945. In: České, slovenské a československé dejiny 20. století VII.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2012, s. 79-85.
- POKREIS, Hildegarda: Analýza vybraných udalostí holokaustu na slovensko-maďarskom pohraničí. In: Acta judaica Slovaca 18.- Bratislava : SNM - Múzeum židovskej kultúry, 2012, s. 24-33.
- POPOVIČ, Rastislav: Zo slovensko-juhoslovenských (srbských) vzťahov 1939 - 1941. In: Acta historica Posoniensia XIX. Z dejín slovensko-srbských vzťahov.- Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2012, s. 134-142 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Asymetrická letecká válka: nasazení Luftwaffe proti povstaleckému Slovensku (srpen - říjen 1944) I.-II. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 3 - 4 (2012), s. 4-18, 26-45 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Na okraj jedné „dezerce“. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 2 (2012), s. 55-63 : fotogr. [1. pešia divízia, Kachovka]
- RYDLO, Jozef M.: Dokument o nástupnej audiencii slovenského vyslanca Dr. Bohdana Galvánka u talianskeho kráľa Viktora Emanuela III. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 4 (2012), s. 64-66 : fotogr.

- SCHVARC, Michal: Zahraničná politika Slovenskej republiky 1939 - 1945 a jej postavenie v rámci nemeckej sféry vplyvu. In: Kľúčové problémy moderných slovenských dejín 1848 - 1992.- Bratislava : Veda, 2012, s. 231-252.
- SLNEKOVÁ, Veronika: K zamestnávaniu učňov u židovských živnostníkov v rokoch 1939 - 1945 v dokumentoch. In: Studia Historica Nitriensia 16/ č. 1-2.- Nitra : Katedra histórie FF Univerzity Konštantína Filozofa, 2012, s. 160-188.
- STANISLAV, Ján - ŠVACHO, Jaroslav: Bombardovanie rafinérie Apollo 16. júna 1944. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 2 (2012), s. 24-41 : dok., fotogr.
- ŠIMKO, Juraj: Slovenské jednotky nasadené na výstavbu opevnení v Taliansku v priebehu druhej svetovej vojny a protifašistický odboj v Taliansku. In: Vojenská osвета. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 2 (2012), s. 98-118 : fotogr.
- ŠIMUNIČ, Pavel: Počiatky slovenskej vojenskej spravodajskej služby 1939 – 194. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 39-78.
- ŠTEINER, Pavol: Sedem Stalinov pri Šahách. 49-j odfeľnyj gvardejskij ťaželyj tankovyj krasnosel'skij krasnoznamennyj, ordena Kutuzova polk proryva v bojoch na juhozápadnom Slovensku. In: Studia Historica Nitriensia 16/ č. 1-2.- Nitra : Katedra histórie FF Univerzity Konštantína Filozofa, 2012, s. 135-140.
- ŠUMICHRASŤ, Peter: Prvý bitevný útok slovenského letectva na východnom fronte (Vinnica - Niemirov, 20. júl 1941). In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 69-81.
- ŠUMICHRASŤ, Peter: Výstavba 1. čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR z pohľadu Júliusa Trnku (30. august 1944 - 15. január 1945). In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 187-220.
- UHRIN, Marian: Výzbroj slovenskej armády v roku 1942. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 1 (2012), s. 14-27 : fotogr.
- VISZLAY, Gabriel: Východoslovenské múzeum na začiatku a konci druhej svetovej vojny. In: Košice - inštitucionálna základňa kultúry, školstva a vedy. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie organizovanej v Košiciach 24. októbra 2012 pri príležitosti 140. výročia založenia Východoslovenského múzea v Košiciach. Studia historica. Acta FP UŠ 28.- Košice : Katedra histórie FF UPJŠ, 2012, s. 57-72.

* * *

BAKA, Igor: Slováci vo Wolfsschanze. Návšteva slovenskej vládnej delegácie v Hitlerovom hlavnom stane v októbri 1941. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 5 (2012), s. 41-47 : fotogr.

BALBERČÁK, Štefan: Bojová a diverzná činnosť partizánskej skupiny Čapajev : Východné Slovensko tesne pred vyhlásením SNP. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 5 (2012), s. 70-74 : fotogr.

BERÁNEK, Jaroslav: Historie vzniku československého památníku v Brookwoodu. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 123-125 : fotogr.

BYSTRICKÝ, Jozef: Brigádny generál in memoriam Ján Nálepka. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 10 (2012), s. 46 : fotogr.

BYSTRICKÝ, Jozef: Pavol Gajdoš generálmajor in memoriam. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 8 (2012), s. 46 : fotogr.

CSÉFALVAY, František: Povstalecký dôstojník Karol Fraňo. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 7 (2012), s. 46 : fotogr.

CSÉFALVAY, František: Povstalecký dôstojník Martin Kučera. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 4 (2012), s. 27 : fotogr.

- ČAKOV, Vencislav: Letov Š.328 „Vrana“ v bulharských službách / Přel.: Kreč, Jaroslav. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 16 (2012), s. 6-17 : fotogr.
- ČERNÁK, Tomáš: Chorvátsko v rokoch druhej svetovej vojny a vzájomné slovensko-chorvátske styky. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 5 (2012), s. 25-29 : fotogr.
- ČERNÁK, Tomáš: Miloš Bobocký. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 1 (2012), s. 28-31 : fotogr.
- ČVANČARA, Jaroslav: Tentando superabimus – Odvahou zvíťazíme : Životní příběh Jana Kubiše, parašutisty, který bojoval a zemřel za správnou věc. In: Paměť a dějiny.- Roč. 6, č. 2 (2012), s. 110-127 : fotogr.
- FRAŇO, Vladimír: Pracovní tábor pre Rómov v Dubnici nad Váhom. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 1 (2012), s. 8.
- HRUBOŇ, Anton: Hlinkova garda : Medzi Povstaním a zánikom prvej Slovenskej republiky. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 10 (2012), s. 58-64 : fotogr.
- JAKL, Tomáš: Panzerwaffe na Spiši. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 18 (2012), s. 4-6 : fotogr.
- KANISOVÁ, Dagmar: Havária amerického lietadla pri Sobotišti. In: Záhorie. Vlastivedný časopis.- Roč. 21, č. 2 (2012), s. 12-16 : fotogr.
- KOVÁČIK, Emil: Spomienka na tragédiu v Chrasti je stále živá. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 3 (2012), s. 11 : fotogr.
- LEIKERT, Jozef: Ján Ambruš. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 2 (2012), s. 8 : fotogr.
- MÁČE, Jan: Česko-slovenská armáda 1939 – 1945, časť 51: Britsko-československá dohoda o čs. branné moci a operace 310. perutě do konce bitvy o Británii; 52: Vznik 311. československé bombardovací perutě; 53: Bomby na Německo; 54: Černé dny 311. perutě; 55: Československá pozemní jednotka v Británii v roce 1940; 56: Vznik československé vojenské jednotky na Blízském východě; 57: Československý pěší prapor 11-Východní v roce 1941; 58: Boje Československého pěšího praporu 11 - Východního v Sýrii; 59: Tobruk. In: ATM.- Roč. 10, č. 4 – 12 (2012), s. 79-81, 71-73, 72-73, 73-75, 66-67 : fotogr.
- MACHÁČEK, Michal: Gustáv Husák za II. světové války. In: Slezský sborník.- Roč. 110, č. 3-4 (2012), s. 239-270.
- MASKALÍK, Alex: Ján Fedák (1912 – 1944). In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 5 (2012), s. 27 : fotogr.
- MARŠÁL, Adam: Naše svoboda záleží i na svobodách daleko od nás : Zemřel armádní generál Tomáš Sedláček. In: Paměť a dějiny.- Roč. 6, č. 3 (2012), s. 123-125 : fotogr.
- MIKULECKÝ, Petr: Spomienka na tragédiu v papierni v Slavošovciach. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 19 (2012), s. 8.
- PAULIAK, Ervín: O ôsmom a deviatom máji 1945. In: Bojovník. Dvojtyždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 13 (2012), s. 8.
- POLLEY, Ivana: Poslední let : Dne 12. ledna 2012 zemřel v anglickém Andoveru nejúspěšnější československý navigátor bombardovacích letounů Jan Robert Alexandr. In: Paměť a dějiny.- Roč. 6, č. 1 (2012), s. 98 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Odešel nejvýkonnější československý letec u Bomber Command F/Lt Jan R. Alexander, DFC, DFM. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 15 (2012), s. 6-9 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Trojjediný československý

- Curtiss H-75. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 17 (2012), s. 12-18 : fotogr.
- REPKA, Ondrej: 88 mm FLAK pri obrane Bratislavy v spomienkach pamätníka. In: REVI. Dvuměsíčník o letadlech a letcích.- Roč. 19, č. 88 (2012), s. 26-31 : fotogr.
- REPKA, Ondrej: Smutný osud štyroch Jozefov. Slovenskí stíhači padli na východnom fronte. In: REVI. Dvuměsíčník o letadlech a letcích.- Roč. 19, č. 86 (2012), s. 20-28 : fotogr. [Drlička Jozef; Vincúr Jozef; Švejdlík Jozef; Jančovič J.]
- RICHTER, Karel: Úvahy nad bitvou v Karpatách. In: Národní osvobození.- Roč. 90, č. 19 (2012), s. 8 : fotogr.
- STOLÁR, Michal J.: Otto Smik – letec. In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 88, č. 12 (2012), s. 60 : fotogr.
- ŠPITÁLSKÝ, Jaroslav – FENCL, Vilém: Československé Humbery LRC. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 15 (2012), s. 10-19 : fotogr. [Čs. samostatná zmiešaná brigáda]
- ŠUMICHRAST, Peter: Plukovník letectva Július Trnka. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 2 (2012), s. 27 : fotogr.
- ŠUMICHRAST, Peter: Plukovník letectva Mikuláš Gullanič. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 9 (2012), s. 46 : fotogr.
- ŠUMICHRAST, Peter: Tragický osud rotníka Jána Magyara. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 17 (2012), s. 38-43 : fotogr.
- ŠVANDA, Petr: Splnený sen zaplatil životom. In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 88, č. 8 (2012), s. 76-78 : fotogr. [Gucman Jarolím]
- ŠVANDA, Petr: Syn hoden svého otce. In: Národní osvobození.- Roč. 90, č. 15 (2012), s. 7 : fotogr. [Píka Milan]
- VALIŠ, Zdeněk: Generálmajor in memoriam František Skokan. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 21, č. 3 (2012), s. 168-172 : fotogr.
- VITKO, Pavol: Normalizácia: pre statočnosť prišli o uniformu. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 2 (2012), s. 40-42 : fotogr.

1945 – 1992

BÁRTA, Milan – Břečka, Jan – KALOUS, Jan: Demontrace v Československu v srpnu 1969 a jejich potlačení. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, 334 s. : fotogr. čb, pram. a lit., reg., ISBN 978-80-87211-73-1

BROJO, Petr - STUDENÝ, Josef: Československá armáda 1945 - 1954 ve fotografii : The Czechoslovak Army 1945 - 1954 in photography. Praha : Capricorn Publications, 2012, 127 s. fotogr., ISBN 978-80-87578-01-8

FRANCEV, Vladimír: Československé tankové síly 1945 – 1992. Praha : Grada Publishing, a.s., 2012, 230 s. : fotogr., ISBN 978-80-247-4029-4

GRUBER, Petr: Dva roky základákem aneb jak to bylo doopravdy. ČSLA 1982 – 1984. Brno : Tribun EU, 2012, 140 s., obr. příl. : fotogr., ISBN 978-80-263-0303-9

HANZLÍK, František: Krajané v USA a vojenský exil pro obnovu demokracie v Československu po únoru 1948. Praha : MO ČR - Vojenský historický ústav, 2012, 189 s. fotogr. : pram. a lit. ISBN 978-80-7278-588-9

IRRA, Miroslav: Mezek Avia S/CS-199 : Stíhací letoun Avia S/CS-199 v československém vojenském letectvu : The Avia S/CS-199 fighter plane in the Czechoslovak Air Force 2. díl / Vol. 2. Nevojlce : Jakab Publishing, s.r.o., 201, 152 s. : fotogr., nákr., ISBN 978-80-87350-09-6

IRRA, Miroslav: MiG-17 : „Sedmnáctka“ : The „Seventeen“. Stíhací letoun Miko-

- jan-Gurjevič MiG-17 v československém vojenském letectvu : The Mikoyan-Gurevich MiG-17 in the Czechoslovak Air Force. Nevojice : Jakab Publishing, s.r.o., 2012, 127 s. : fotogr., nákr., ISBN 978-80-87350-10-2
- KUBÁNEK, Vladimír: Historie 1. tankové divize (VÚ 3858 Slaný). Brno : Tribun EU s.r.o., 2012, 300 s. : fotogr. ISBN 978-80-263-0229-2
- LEDINSKÝ, Petr. Pozemáci. Praha : Naše vojsko, 2012, 156 s. : fotogr., tabl., ISBN 978-80-206-1264-9
- PEJČOCH, Ivo: Vojáci na železné oponě 4. díl : Vojáci, padlí při pokusu o přechod státní hranice, příslušníci Pohraniční stráže, usmrcení uprchlíky a dezertéři přes železnou oponu 1948 - 1989. Cheb : Svět křidel, 2012, 239 s. : fotogr., ISBN 978-80-87-567-08-1
- REŽŇÁK, Libor: Stříbrný tryskáč MiG-15 : Proudové začátky čs. letectva 1950 – 1957. Cheb : Svět křidel, 2012, 567 s. : fotogr., tabl., ISBN 978-80-87567-14-2
- ŠTEFANSKÝ, Michal: Studená vojna. Slovensko 1955 – 1962. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2012, 179 s. : pram. a lit., obr. pril., reg., ISBN 978-80-89523-16-0
- VACEK, Miroslav: Nejen z vojenského kufru: Praha : Futura - Epoque, 2012, 231 s. : fotogr., ISBN 978-80-86844-79-4; 978-80-7425-137-5
- ZACHARIÁŠ, Mojmír: Příběh vojáka : Pohled na čtyřicetiletou službu vojáka z povolání, od poručíka po generálporučíka, od 50. let až po listopadovou revoluci v roce 1989 a krátce po ní. Praha : Dokorán, 2012, 223 s. : fotogr., ISBN 978-80-7363-489-6
- * * *
- BAKA, Igor: Československá vojenská pomoc Líbyi v 70. letech 20. století. In: Vojenská historie.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 55-76 : tabl.
- BAKA, Igor: Československá vojenská po-
- moc Líbyi v prvej polovici osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 55-81.
- BAKA, Igor: Československá vojenská pomoc Líbyi v druhej polovici osemdesiatych rokov 20. storočia. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 23-47 : tabl.
- BAKA, Igor: Postoje príslušníkov ČSLA v počiatkoch normalizácie čs. spoločnosti (jesen 1968 - apríl 1969 so zreteľom na Slovensko. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 98-124
- BORTLOVÁ, Hana: „Choco“ na Kubě : Raketová krize v československo-kubánských vzťahoch a dobové postřehy poradce Kriegla. In: Dějiny a současnost.- Roč. 34, č. 9 (2012), s. 40-43.
- BUČKA, Peter: Vývoj armádnej telovýchovy a športu v období rokov 1956 – 1968. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 172-186.
- GNOINSKA, Margaret K.: Czechoslovakia and Poland: Supervising Peace on the Korean Peninsula 1953 – 1955. In: Slovanský přehled.- Roč. 98, č. 3-4 (2012), s. 293-320.
- KLUBERT, Tomáš: Situácia na Slovensku počas procesu s Dr. Jozefom Tisom a spol. z hľadiska československých bezpečnostných orgánov. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 1 (2012), s. 66-79 : fotogr.
- MIKULÍK, Jan: Československá vojenská pomoc Castrově režimu v první polovině šedesátých let. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 4 (2012), s. 83-97 : fotogr.
- PALIVODOVÁ, Eva: Ideální obraz „obránce hranic“ komunistického Československa v letech 1948 – 1956. In: Moderní dějiny. Časopis pro dějiny 19. a 20. století.- Roč. 20, č. 2 (2012), s. 177-210.
- PALIVODOVÁ, Eva: Na strážu míru : Prezentace Pohraniční stráže na veřejnosti 1948 – 1956. In: Sborník Archivu bezpečnostních

- složek.- 10. Praha : Archiv bezpečnostních složek, 2012, s. 123-142.
- SABOL, Miroslav: Nemecké pohraničné a reštitučné náhrady voči Československu po druhej svetovej vojne. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 17-35.
- SIEBER, Karel – SMETANA, Vít: „K hrůze nepoznaného by měl mít člověk trochu úcty“. Rozhovor s armádním generálem Karlem Pezlem o kubánské raketové krizi a operačním plánování československé armády. In: Dějiny a současnost.- Roč. 34, č. 9 (2012), s. 32-35.
- SOKOLOVIČ, Peter: Súhrnná správa pre byro ÚV KSS o priebehu a výsledku procesov s členmi Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy v roku 1958. In: Nové historické rozhľady : Vedecký časopis Katedry histórie UCM Trnava.- Roč. 2, č. 2 (2012), s. 83-92.
- ŠMIDRKAL, Václav: Vznik armádních divadel na počátku 50. let 20. století. In: České, slovenské a československé dějiny 20. století VII.- Hradec Králové : Historický ústav FF Univerzity Hradec Králové, 2012, s. 137-146.
- ŠTAIGL, Jan: Jednotný systém brannej výchovy obyvateľstva a jeho realizácia na Slovensku v rokoch 1969 – 1991. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 2 (2012), s. 125-156 : tabl.
- ŠTAIGL, Jan – VANĚK, Pavel: Ochrana štátnej hranice Slovenska v rokoch 1968 – 1992. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 82-120 : tabl., mp.
- ŠTEFANSKÝ, Michal: Kubánska kríza v roku 1962. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 4 (2012), s. 48-61.
- TOMEK, Prokop: Raketové nosiče jaderých zbraní na území Československa. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 3 (2012), s. 73-91 : fotogr.
- TOMEK, Prokop: Šikana, skrytý problém Československé lidové armády po roce 1969. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 2 (2012), s. 30-41 : fotogr.
- VONDRÁČEK, Rudolf: Připomenutí 50. výročí vzniku československého raketového vojska. In: Studia Historica Nitriensia 16/ č. 1-2.- Nitra : Katedra histórie FF Univerzity Konštantína Filozofa, 2012, s. 192-204.
- VYHLÍDAL, Milan: Českoslovenští inštruktoři při výstavbě egyptského letectva a protivzdušné obrany : Káhirska akce generálmajora letectva Vladimíra Hlavatého. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 3 (2012), s. 56-72 : fotogr.
- VYHLÍDAL, Milan: Zakladateľské období Military Technical College v Káhiře : Československá pomoc egyptskému vojenskému školství v letech 1959 – 1968. In: Paměť a dějiny.- Roč. 6, č. 3 (2012), s. 33-44 : fotogr.
- ŽÁČEK, Pavel: KGB a srpen 1968 : Role sovětských „poradců“ při okupaci Československa. In: Solitér. Pocta historikovi Václavu Veberovi. Praha : Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, s. 307-337.

* * *

DUBÁNEK, Martin: Československý cvičný letoun C-10. Historie prototypů cvičných pokračovacích letadel XLA 54 a XLE 10. In: ATM.- Roč. 10, č. 1 (2012), s. 76-79 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Hlídková loď PM v letech 1947 – 1954. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč. 44, č. 12 (2012), s. 62-63 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Maketa čs. 57 mm protiletadlového kanonu. In: ATM.- Roč. 10, č. 5 (2012), s. 104-106 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Polopásový dělostřelecký tahač KOTRA-8. In: ATM.- Roč. 10, č. 3 (2012), s. 74-77 : fotogr.

DUBÁNEK, Martin: Projekt velitelského vozidla LV-157 z roku 1955. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč. 44, č. 11 (2012), s. 68-69 : fotogr.

- DUBÁNEK, Martin: Projekty samohybných protiletadlových kanonů z roku 1955. In: ATM.- Roč. 44, č. 10 (2012), s. 66-69 : fotogr.
- DUBÁNEK, Martin: Tarasnice na letounech. In: Střelecká revue.- Roč. 44, č. 2 (2012), s. 86-88 : fotogr.
- DUBÁNEK, Martin: Úkol Pavouk : Hledání perspektivní protiletadlové obrany proti nízkoletícím letounům na počátku 70. let minulého století. In: ATM + Vojenský profesionál.- Roč. 10, č. 9 (2012), s. 62-65 : fotogr.
- DUBÁNEK, Martin: Úkryt do batohu. Zkoušky československých úkrytů z textilních tkanin ÚT-1 a ÚT-2 v 60. letech minulého století. In: Obrana. Měsíčník MO SR.- Roč. 10, č. 8 (2012), s. 62-65 : fotogr.
- IRRA, Miroslav: Cé-jedenáctka. Jakovlev Jak-11/Let C-11 v čs. letectvu, 1 – 2. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 15 – 16 (2012), s. 28-32, 35-39 : fotogr.
- KAMENÍK, Karel - ČIPERA, Karel: Počátky výroby MiGů 21F-13 ve Vodochodech. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 15 (2012), s. 37-39 : fotogr.
- KLOKOČNÍK, Radovan: Německé přilby M35, M40 a M42. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 16 (2012), s. 18-20 : fotogr. [koristná výstroj čs. armády]
- MÁČE, Jan: Československé letectvo po roce 1945. 72: JAS-39C/C ve službě českého letectva; 73: Stíhací bombardovací letouny Suchoj Su-7; 74: Stíhací bombardovací letouny Suchoj Su-7BM v ČSSR. In: ATM.- Roč. 10, č. 1 - 2 (2012), s. 80-82, 76-78, 78-79 : fotogr.
- MIHÁLIK, Miroslav: Dana z Trenčína. In: Obrana. Měsíčník MO SR.- Roč. 20, č. 3 (2012), s. 26 : fotogr.
- SINELŠČIKOV, Jurij Petrovič: Československé vojenské události 1968 roku z pohledu sovětského seržanta. In: Vojenno-istoričeskij žurnal.- Roč. 73, č. 8 (2012), s. 73-76 : fotogr.
- OD ROKU 1993**
- Biela kniha o obrane Slovenskej republiky. Bratislava : Ministerstvo obrany ČR, 2012, 135 s. : fotogr., gr. ISBN 978-80-89261-47-5
- IVANČÍK, Radoslav: Alokačná a technická efektívnosť financovania obrany v Slovenskej republike. Liptovský Mikuláš : Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2012, 144 s. : grafy, lit., reg., ISBN 978-80-8040-444-4
- POKORNÝ, Ladislav: Zpravodajské služby. Praha : Auditorium, 2012, 150 s. : pram. a lit., reg., ISBN 978-80-87284-21-6 [ČSFR, Armáda ČR]
- VANGA, Milan: Afganský zápisník : Afghan Diary. Bratislava : Magnet Press Slovakia, s.r.o., 2012, 239 s. : fotogr., ISBN 978-80-89169-23-8
- * * *
- DOLINAY, Ján: Lhké taktické obrnené vozidlá naše a od susedov 1 - 2 / Fotogr.: Gyürösi, Miroslav. In: Obrana. Měsíčník MO SR.- Roč. 20, č. 11 - 12 (2012), s. 26-29, 26-29 : fotogr.
- DOLINAY, Ján – GYÜRÖSI, Miroslav: Mínomety naše a od susedov 1-2. In: Obrana. Měsíčník MO SR.- Roč. 20, č. 7 - 8 (2012), s. 26-28, 26-29 : fotogr.
- DOLINAY, Ján – GYÜRÖSI, Miroslav: Transportné vrtuľníky naše a od susedov. In: Obrana. Měsíčník MO SR.- Roč. 20, č. 9 (2012), s. 26-29 : fotogr.
- GRAUS, Igor: Nomina sunt substantia rerum alebo niekoľko poznámok k terminológii súčasných slovenských vojenských významení. In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 117-126.

- IVANČÍK, Radoslav: Analýza trendov vo financovaní obrany Slovenskej republiky v zmenenom bezpečnostnom prostredí: In: Politické vedy.- Roč. 15, č. 1 (2012), s. 131-161
- KOHÁRYOVÁ, Oľga: Služba profesionálneho vojaka a jej vplyv na rozvodovosť profesionálnych vojakov. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 1 (2012), s. 69-81.
- LABUN, Ján – KANDRÁČ, Peter – ĎURČO, Stanislav: Posledné sekundy vojenského špeciálu An-24 ev. č. 5605. In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 88, č. 5 (2012), s. 74-77 : fotogr.
- MARTINSKÁ, Mária: Muži a ženy v Ozbromených silách Slovenskej republiky. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 1 (2012), s. 82-97.
- TOKARČÍK, Marián: Disciplinárne priestupky, priestupky a trestné činy. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 2 (2012), s. 2-40 [OS SR]
- VANGA, Milan: Afganský zápisník : Ako je v Tarin Kowte? Bombovo! Ako Slováci vytvorili najlepší prapor v Afganistane; Vojenský psovodi - praktickí ženisti; Čo robia špeciálne sily v Afganistane. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 1 - 3 (2012), s. 12-15, 12-13, 8-11 : fotogr.
- VITKO, Pavol: Cyprus. Dlhý beh k mieru. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 11 (2012), s. 8-13 : fotogr.
- VITKO, Pavol: Kartografia je dôležitá pre obranyschopnosť. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 12 (2012), s. 24-25.
- VITKO, Pavol: Kvarteto našich žien v ISAF. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 5 (2012), s. 10-11 : fotogr.
- ŽIAK, Jozef: Operácia ALTHEA. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 10 (2012), s. 10-13 : fotogr.
- Práce presahujúce vymedzené chronologické obdobia*
- DANGL, Vojtech - SEGEŠ, Vladimír: Vojvodcovia. 111 osobností vojenských dejín Slovenska. Praha : Ottovo nakladateľství, s. r. o. v spolupráci s VHÚ Bratislava, 201, 472 s. : fotogr., ISBN 978-80-7360-986-3
- FIAMOVÁ, Martina, zost.: Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku a v Európe : Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava 8. - 9. septembra 2011. Bratislava : Ústav pamäti národa, b.r., 412 s. ISBN 978-80-89335-51-0
- FIAMOVÁ, Martina – Speváková, Jana, eds.: Sila svedectva : The Power of Witnessing. Praha : 2012, 307 s. : fotogr., 1 DVD. ISBN 978-80-89335-54-1
- FUSKA, Ján a kol.: Pamätník Milana Rastislava Štefánika v Bratislave : Vznik a znovupostavenie. Bratislava : Elán - Nadácia M. R. Štefánika, 2012, 134 s. : fotogr., ISBN 978-80-85331-61-5
- KŠIŇAN, Michal: Milan Rastislav Štefánik. Brno - Praha : CPress v spolupr. SNA Brno v spoločnosti Albatros Media, a.s., 2012, 63 s. : dok., fotogr., ISBN 978-80-264-0114-8
- NOVÁK, František: Predával jsem carský poklad : Deník legionára Františka Nováka. Praha : Československá obec legionárska, 2012, 231 s. : fotogr. ISBN 978-80-86011-50-9
- LACLAVÍKOVÁ, Miriam – ŠVECOVÁ, Adriana: Pramene práva na území Slovenska II (1790 - 1918). Trnava : Typi universitatis tyrnaviensis, 2012, 673 s. : pram. a lit., ISBN 978-80-8082-506-5
- MASKALÍK, Alex: Elita armády. Československá vojenská generalita 1918 – 1992. Košice : HWSK, s.r.o., 2012, 1030 s. : fotogr., príl., ISBN 978-80-970941-0-2
- MRVA, Ivan – SEGEŠ, Vladimír: Dejiny Uhorska a Slováci. Bratislava : Perfekt, a.s.,

- 2012, 397 s. : fotogr., reg., lit., ISBN 978-80-8046-586-5
- PETRÁK, Antonín: Anglán. Spomienky generála Antona Petráka / Ved. red.: Klubert, Tomáš. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, 459 s. : fotogr., reg., ISBN 978-80-89335-59-6
- RODÁK, Jozef: Pozabudnutí hrdinovia : Vojnové a povojnové príbehy / Zost.: Miki- ta, Miron; Bilaninová, Gabriela. B. m. : Adin pre Združenie pre zachovanie vojenskej histórie v Karpatoch, 2012, 136 s. : fotogr., ISBN 978-80-89-540-19-8
- RYCHLÍK, Jan: Češi a Slováci ve 20. století : Spolupráce a konflikty 1914 – 1992. Praha : Vyšehrad - Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, 677 s. : pram. a lit., reg., ISBN 978-83-7429-133-3, ISBN 978-80-87211-59-5
- ŠIMKO, Juraj: Vojenské pomníky, pamätníky a pamätné tabule v útvaroch Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Liptovský Mikuláš : Personálny úrad OS SR, 2012, 73 s. : fotogr., ISBN 978-80-970322-9-6
- ŠTAIGL, Jan a kol.: Generáli - slovenská vojenská generalita 1918 – 2012. 2. akt. a spresnené vyd. Bratislava : Magnet Press Slovakia, s.r.o., 2012, 231 s. : fotogr., reg., ISBN 978-80-89169-25-2. Autori: Baka, Igor; Bystrický, Jozef; Cséfalvay, František; Čaplovič, Miloslav; Chytka, Stanislav; Lichner, Ján; Maskalík, Alex; Meško, Marek; Minařík, Pavel; Nižňanský, Jaroslav; Purdek, Imrich; Stanová, Mária; Štaigl, Jan; Štefanský, Michal; Šumichrast, Peter
- URBAN, František: Můj osud. Dlhá cesta domov. Bratislava : Magnet Press Slovakia, s.r.o., 2012, 191 s. : fotogr., ISBN 978-80-89169-24-5
- VAŇOUREK, Martin: Plukovník pěchoty Bohuslav Maleček : „Lásku k vlasti dokáž činem...“ Mohelnica : Petr Kubát, 2012, 48 s. : fotogr., ISBN 978-80-904588-5-7
- BRUMMER, Alexandr: Rusko a „naše osvobození“. Význam válečného rusofilství a vztahu k carskému Rusku za Velké války a v meziválečném období. In: Slovanský přehled.- Roč. 98, č. 5 (2012), s. 465-536.
- DUDEKOVÁ, Gabriela: Z „druhého mesta Uhorska“ na „hlavné mesto Slovenska“. Pressburg/Pozsony/Prešporok v závere prvej svetovej vojny a jeho premena na Bratislavu. In: Veľká doba v malom priestore. Zlomové zmeny v mestách stredoeurópskeho priestoru a ich dôsledky (1918 - 1929) : Grosse Zeit im kleinen Raum. Umbrüche in den Städten des mitteleuropäischen Raumes und deren Wirkungen (1918 - 1929).- Prešov : Universum-EU, 2012, s. 110-130.
- GALANDAUER, Jan: Nenaplněné poslání legionářského panteonu na Vítkově : Od Mnichova k „Vítěznému únoru“. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 3 (2012), s. 45-55 : fotogr.
- KÖRÖS, Zoltán: Pět stratených rokov : Osudy vojnového zajatca z južného Slovenska v ZSSR v rokoch 1943 – 1947. In: Pamät' národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche.- Roč. 8, č. 2 (2012), s. 90-104 : fotogr.
- KOUDELKA, Zdeněk: Prezident jako vrchní velitel. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 21 /53/, č. 1 (2012), s. 122-131.
- KOVÁČ, Dušan: Medzi Prešporokom a Bratislavou. Premeny mesta v revolučných mesiacoch 1918 – 1919. In: Veľká doba v malom priestore. Zlomové zmeny v mestách stredoeurópskeho priestoru a ich dôsledky (1918 - 1929) : Grosse Zeit im kleinen Raum. Umbrüche in den Städten des mitteleuropäischen Raumes und deren Wirkungen (1918 – 1929).- Prešov : Universum-EU, 2012, s. 131-145.
- MATYSIOK, Agata: Oslavy Slovenského národného povstania vo svetle časopisov Bojovník v rokoch 1969 – 1989. In: Spoločnosť, kultúra a každodennosť v dejinách

* * *

- Slovenska. Ed.: Bojková, Alžbeta. Zborník štúdií z 1. vedeckej konferencie mladých historikov, zorganizovanej Katedrou histórie FF UPJŠ v Košiciach.- Košice : FF UPJŠ, 2012, s. 228-235.
- PEJČOCH, Ivo: Československé lodní vojsko 1918 – 1959. In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 4 (2012), s. 4-25 : fotogr.
- PLACHÝ, Jiří: Tomáš Sedláček (1918 – 2012). In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 4 (2012), s. 136-143 : fotogr.
- PURDEK, Imrich: Vojenská symbolika : Použitie vojenských symbolov od minulosti po súčasnosť. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 1 (2012), s. 3-43 : obr.
- PURDEK, Imrich: Vývoj československej armády po druhej svetovej vojne, vznik a vývoj Armády Slovenskej republiky. In: Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre.- Roč. 9, č. 2 (2012), s. 41-76 : fotogr.
- RAŠEK, Antonín: Václav Prchlík: Generál, který se za svou hodnost nemusel stydět. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 21 /53/, č. 4 (2012), s. 139-145 : fotogr.
- SPIŠÁK, Ján: Stručný pohľad do historie operačního umění a jeho soudobé aspekty 1.-2. In: Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR.- Roč. 21, č. 2 - 3 (2012), s. 34-39, 48-54.
- ŠEBEK, Jaroslav: Problematika mnichovské dohody a jejích politických reflexí v zrcadle komunistického tisku na příkladu Rudého práva 1948 – 1989. In: Český časopis historický.- Roč. 110, č. 3-4 (2012), s. 654-691.
- ŠLOSAR, Vladimír - Dubánek, Martin - Minařík, Pavel - Urminský, Ivan: Vojenské výcvikové prostory československé armády. In: Ročenka 2011. Vojenský historický archiv.- Praha : MO ČR - OKP, 2012, s. 235-256.
- ARPÁŠ, Róbert: Československo alebo Česko-Slovensko? Predstavy o štátoprávnom postavení Slovenska po 2. svetovej vojne. In: Historická revue.- Roč. 23, č. 1 (2012), s. 68-73 : fotogr.
- BŘEČKA, Jan: Robert Matula (1919 - 2012). In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 3 (2012), s. 140-142 : fotogr.
- ČAPLOVIČ, Miloslav: Major jazdectva Juraj Bílej. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 3 (2012), s. 27 : fotogr.
- ČAPLOVIČ, Miloslav: Plukovník zdravotníctva MUDr. Štefan Ľudovít Darvaš. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 6 (2012), s. 47 : fotogr.
- ČERNÁK, Tomáš: Františka Hrubíšková : Biela pani slovenského odboja. In: Vojnová kronika. Odborný recenzovaný časopis Múzea SNP.- Roč. 1, č. 2 (2012), s. 73-74.
- DUBÁNEK, Martin: Generálporučík Ing. Josef Trejbal (1893 - 1985). In: Střelecká revue.- Roč. 44, č. 5 (2012), s. 90 : fotogr.
- DUBÁNEK, Martin: 122 mm houfnice vz. 38 a vz. 38/74 při pietních aktech. In: ATM.- Roč. 10, č. 2 (2012), s. 74-75 : fotogr.
- GALLOVÁ, Mária: Spomienka na Milana Rastislava Štefánika. In: Legionářský směr. Časopis Československé obce legionářské.- č. 0 (2012), s. 12-13 : fotogr.
- KOLLER, Martin: Od alchymistů k EOD 1.-2. In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 23, č. 4 - 5 (2012), s. 32-34, 20-22 : fotogr.
- KROPILÁK, Eugen: Československá obec legionářská nezabúda na históriu slovenských vojnových veteránov 1.-2. In: Bojovník. Dvojtýždenník antifasistov.- Roč. 57, č. 1 - 2 (2012), s. 10 : obr.
- MAREK, Vladimír: Dokázal se poprat se životem. In: Legionářský směr. Časopis Československé obce legionářské.- č. 0 (2012), s. 20-21 : fotogr. [Sedláček Tomáš]

* * *

- PEJČOCH, Ivo: TNH n.A. – z německého lehkého tanku k čs. dělostřeleckému tahači. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 16 (2012), s. 28-31 : fotogr.
- PŘIBYL, Petr: MiG-21 v běhu transformace letectva 90. let. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 13 (2012), s. 33-39 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří: Jan Robert Alexander (1922 - 2012). In: Historie a vojenství.- Roč. 61, č. 1 (2012), s. 145-147 : fotogr.
- SPEYCHAL, Robert: Erár a vstrojování vojáka. In: A-report. Čtrnáctideník Ministerstva obrany ČR.- Roč. 23, č. 1 (2012), s. 16-17 : fotogr.
- ŠUMICHRAST, Peter: Plukovník letectva Ivan Haluzický. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 12 (2012), s. 46 : fotogr.
- ŠVANDA, Petr: Neľahké letecké začiatky. In: Letectví + kosmonautika.- Roč. 88, č. 3 (2012), s.44-45 : fotogr. [Smutný-Szegedi Július]
- ŠVEC, Tomáš: Zomrel najstarší slovenský generál. In: Bojovník. Dvojtyždenník anti-fašistov.- Roč. 57, č. 2 (2012), s. 1 : fotogr. [Strcula Ján]
- Archívniectvo a múzejníctvo*
- CHORVÁT, Peter: Vojenské múzeum v Bratislave 1939 – 1945 (plány verzus realita). In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 3 (2012), s. 6-16
- KADLEC, Peter: Úspešná Morava [Let L-200 A Morava]. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 5 (2012), s. 26 : fotogr.
- KADLEC, Peter: Úspešný Turbolet: In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 10 (2012), s. 47 : fotogr.
- LAMPART, Filip: Vrcholnoredovký meč zo Spišského hradu v zbierkach SNM – Spišského múzea v Levoči (reg. č. 2009/200/12). In: Vojenská história.- Roč. 16, č. 1 (2012), s. 125-132
- MIHÁLIK, Miroslav: Kanón z Považia. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 11 (2012), s. 47 : fotogr.
- MIHÁLIK, Miroslav: Moskovský Fulcrum. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 12 (2012), s. 47 : fotogr.
- MIHÁLIK, Miroslav: Najstaršia slovenská dvadsať-jednotka [MiG 21F13] In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 4 (2012), s. 26 : fotogr.
- MIHÁLIK, Miroslav: Šikovný Zajac. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 2 (2012), s. 26 : fotogr.[vrtuľníky Mi-1]
- PETRÁŠ, Jozef: 45 rokov vojenského archívu v Trnave. 45 rokov vojenského archívniectva na Slovensku. In: Trnava v rokoch 1939 – 1989. Zborník z vedeckej konferencie Trnava 25. - 26. apríla 2012.- Bratislava : Ústav pamäti národa, 2012, s. 273-286.
- RAJLICH, Jiří: Odešel před deseti roky Ing. Jaroslav Janečka. In: Hobby historie - osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století.- Roč. 3, č. 16 (2012), s. 46-49 : fotogr. [múzejníctvo vojenské]
- ŠČASNOVIČ, Anton: Sovietsky bratranec BMW. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 8 (2012), s. 47 : fotogr. [motocykel M-72]
- TURZA, Peter: Maďarský chemik. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 7 (2012), s. 47 : fotogr. [prieskumný transportér]
- TURZA, Peter: Šikovný pomocník. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 9 (2012), s. 47 s. : fotogr. [vyslobodzovací tank VT-55 A]
- TURZA, Peter: Úspešná Jašterka. In: Obrana. Mesačník MO SR.- Roč. 20, č. 1 (2012), s. 26 : fotogr. [čs. kanóny]
- Vojenský archív - centrálna registratúra Ministerstva obrany Slovenskej republiky Tr-

- navá : 45 rokov pôsobenia v Trnave 1967 – 2012. Trnava : Vojenský archív - centrálna registratúra, 2012. - 64 s. : fotogr.
- Zoznam excerpovaných časopisov a periodických zborníkov vydaných v roku 2012**
- A Review. ISSN 1804-9672
- A-report. Čtrnáctidenník Ministerstva obrany ČR. ISSN 1211-801X
- Acta historica Neosoliensia. Vedecký časopis pre historické vedy. ISSN 1336-9148
- Acta historica Posoniensia. (Katedra všeobecných dejín FiF UK). ISBN 978-80-7165-852-8
- Annales historici Presovienses. Ročenka Inštitútu histórie FiF PU. ISSN 1336-7528
- ATM. ATM+Informační příloha MO ČR a AČR. ATM+Informační příloha MO SR a OS SR. ISSN 1802-4823
- Bibliographie internationale d'histoire militaire. ISSN 0378-7869
- Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov. ISSN 03223-2018
- Bratislava. Zborník Múzea mesta Bratislavy. ISSN 0524-2428, ISBN978-80969864-6-0
- Časopis Národného muzea – řada historická. ISSN 1214-0627
- České, slovenské a československé dějiny 20. století. ISBN 978-80-7405-103-6
- Český časopis historický. ISSN 0862-6111
- Dejiny – internetový časopis (Inštitút histórie FF PU) <http://dejiny.unipo.sk/>
- Dějiny a současnost. Kulturně-historická revue. ISSN 0418-5129
- Druhá svetová. Časopis o moderných dejinách Slovenska. <http://www.druhasvetova.sk/> ISSN 1336-8222
- Dvacáté století : The Twentieth Century. ISSN 1803-750X
- Forum historiae. Časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy [online]. (HÚ SAV) http://www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/
- Hadtörténelmi Közlemények. ISSN 0017-6540
- História – maď. ISSN 01392409
- Historická revue. Vedecko-populárny časopis o dejinách spoločnosti. ISSN 1335-6550
- Historický časopis Historického ústavu SAV. ISSN 0018-2575
- Historický obzor. Časopis pro výuku dějepisů a popularizaci historie. ISSN 1210-6097
- Historický zborník. Zborník Slovenského historického ústavu MS. ISSN 1335-8723-19
- Historie a vojenství. Časopis Vojenského historického ústavu. ISSN 0018-2583
- Hobby historie – osobnosti, letectví a vojenská technika 20. století. ISSN 1804-2228
- Letectví + kosmonautika. Český a slovenský populárně-odborný časopis. ISSN 0024-1156
- Militärgeschichte. Zeitschrift für historische Bildung. ISSN 0940-4163
- Militärgeschichtliche Zeitschrift. ISSN 2193-2336
- Moderní dějiny. Časopis pro dějiny 19. a 20. století. ISSN 1210-6860
- Muzealnictwo wojskowe. ISSN 0023-5881
- Múzeum. Metodický, študijný a informačný recenzovaný časopis pre zamestnancov múzeí a galérií. ISSN 0027-5263
- Národní osvobození. Čtrnáctideník Českého svazu bojovníků za svobodu a Československé obce legionářské. ISSN 0231-8161
- Nové historické rozhlady. Vedecký časopis Katedry histórie FF UCM v Trnave. ISSN 1338-4813
- Obrana. Vojenský mesačník MO SR. ISSN 1336-1910

VOJENSKÁ HISTÓRIA

- Österreichische Militärische Zeitschrift. ISSN 0048-1440
 Střelecká revue. ISSN 0322-7650
- Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche. ISSN 1336-6297
 Studia historica Nitriensia. ISSN 1338-7219
- Paměť a dejiny. ISSN 1802-8241
 Studia historica Tyrnaviensia XIII. Historiae vestigia sequentes. ISBN 978-83-7490-439-1
- Pamiatky a múzeá. Revue pre kultúrne dedičstvo. ISSN 1335-4353
 Studia politica Slovaca. Časopis pre politické vedy, najnovšie politické dejiny a medzinárodné vzťahy. ISSN 1337-8163
- Politické vedy. Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy. ISSN 1335-2741
 Századok. A magyar történelmi társulat folyóirata. ISSN 0039-8098
- Policajná teória a prax. Časopis Akadémie PZ v Bratislave. ISSN 1335-1370
 Vojenno-istoričeskij žurnal. ISSN 0321-0626
- Przegląd Historyczno-wojskowy. ISSN 1640-6281
 Vojenská história. Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo. ISSN 1335-3314
- REVI – dvomesečník o letadlech a letcích. ISSN 1211-0744
 Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre. ISBN 978-80-970322-4-1, 978-80-970322-6-5
- Securitas imperii. ISSN 1804-1612
 Vojenské reflexie. Vedecko-odborný časopis. ISSN 1336-9202
- Slezský sborník. ISSN 0037-6833
 Vojenské rozhledy. Teoretický časopis Armády ČR. ISSN 1210-3292
- Slovanský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History. ISSN 0037-6922
 Záhorie. Vlastivedný časopis. ISSN 1335-7840
- Slovenská archivistika. ISSN 0231-6722
- Soudobé dějiny. ISSN 1210-7050
- Střední Evropa. Revue pro středoevropskou politiku a kulturu. ISSN 0862-091 X

ANOTÁCIE, GLOSÝ

KAPAVÍK, Radim – VRBA, Jiří. *PRŮVODCE PO BOJIŠTI 28. PĚŠÍHO PLUKU U STEBNÍKU.* Olomouc : Československá obec legionářská a Signum belli, 2014, 39 s., mapy a obrázky v texte, zoznam literatúry. ISBN 978-80-260-7356-7.

Rozsahom nevel'ká publikácia prináša veľmi podrobné spracovanie účasti známeho 28. pešieho pluku z Prahy („Pražské děti“) pri východoslovenskej obci Stebník v marci a apríli 1915. Autori informujú aj o osudoch pluku v predchádzajúcich bojoch v Haliči a potom o udalostiach v apríli 1915, ktoré viedli až k rozpusteniu pluku pre jeho údajnú nespoľahlivosť. Pluk bol však už v decembri 1915 obnovený; jeho pôvodný XI. pochodový prápor sa zúčastnil v bojoch na balkánskom fronte v Albánsku a ostatné tri prápory bojovali od júna 1916 až do konca vojny na taliansko-rakúsko-uhorskom fronte.

Udalosti z bojov v Karpatoch na prelome rokov 1914/1915 sú prehľadne zasadené do širšieho rámca historických súvislostí, priebehu prvej svetovej vojny a jej dôsledkov. Poukazujú na to, že zatiaľ čo boje v oblasti Duklianskeho priesmyku v druhej svetovej vojne na konci roka 1944 sú dostatočne známe, boje z prvej svetovej vojny na severovýchodnom Slovensku pozná len málo ľudí. Pritom išlo o jednu z najkrvavejších bitiek prvej svetovej vojny, pričom na oboch stranách padlo okolo 150 000 vojakov a celkové straty (mŕtvi, ranení, zajatí a chorí) v každej z oboch armád predstavovali okolo milióna mužov. Počty padlých vojakov v prvej svetovej vojne sa uvádzajú rôzne a niekedy sa aj podstatne líšia. Ak autori uvádzajú, že z územia budúcej Slovenskej republiky padlo v prvej svetovej vojne okolo 80-tisíc mužov, treba pripomenúť, že tieto údaje sa u rôznych autorov líšia. Ale

podľa všeobecne akceptovaného údajá uvádzaného napríklad aj v syntéze HRONSKÝ, Marián – KRIVÁ, Anna – ČAPLOVIČ, Miloslav. *Vojenské dejiny Slovenska, IV. zväzok 1914 – 1939.* Bratislava : MO SR, 1996, s. 90, sa uvádza počet 9 miliónov, 442-tisíc padlých, z toho z územia Slovenska 69-tisíc. V oblasti Humenného, Stropkova, Svidníka a Bardejova bojovalo aj mnoho Slovákov a Čechov, príslušníkov rakúsko-uhorských jednotiek a mnoho tisíc ich tu našlo aj svoj večný odpočinok. Na tomto území sa nachádza okolo 200 väčších aj menších vojnových cintorínov. Česi a Slováci však, samozrejme, v oveľa menších počtoch bojovali aj na druhej strane, v ruskej armáde v rámci Českej družiny.

Kniha okrem podrobného spracovania udalostí v marci – apríli 1915 v oblasti Stebníka a Stebníckej Huty prináša aj informácie pre turistov a návštevníkov tohto jedinečného slovenského kraja plného prírodných krás a je teda aj akýmsi sprievodcom po tomto užšom regióne, pričom sa podrobne venuje vojensko-historickému areálu na mieste bojov a aj zajatiu časti pražského 28. pešieho pluku. Nielen pre historikov, ale aj pre širšiu verejnosť je táto epizóda jednou z najznámejších udalostí prvej svetovej vojny. Je spojená aj s mnohými polopravdami a legendami, ktoré sa autori pokúšajú opraviť, resp. popísať udalosti objektívne a bez ideologických odtieňov. V ich snahe im pomáha aj to, že sa venovali aj podrobnému štúdiu archívnych materiálov či už vo Vojenskom historickom archíve v Prahe alebo v oddelení Vojenský archív viedenského Rakúskeho štátneho archívu. Autori uvádzajú, že 28. peší pluk prestal prakticky existovať už 3. apríla 1915 po bojoch pri Stebníckej Hute, kde vykázal 660 zajatých a 770 nezvestných, ktorí boli podľa nich tiež až na malé výnimky údajne zajatí (s. 22 – 23). Tento údaj však treba konfrontovať s ruskými prameňmi. Podľa nich totiž

ruský Orovajský pluk zajal okolo 870 vojakov a dôstojníkov, čo je podstatný rozdiel a Rusi by iste počet zajatých rakúsko-uhorských nezmenšovali, ale naopak, mali záujem uvádzať čo najvyššie čísla.

Slovenského čitateľa zaujmú aj tie časti publikácie, ktoré informujú o pôsobení Českej družiny, v rámci ktorej bojovali aj vojaci a dôstojníci slovenskej národnosti. Treba poukázať na štylistickú nepresnosť formulácie, že v Českej družine „*sloužilo i niekoľik málo Slováku*“ (s. 15). Absolútny počet 16 Slovákov sa oproti asi 700 Čechom naozaj na prvý pohľad zdá malý, ale inak to už vyzerá s percentuálnym pomerom. Počet Čechov žijúcich v Rusku pred vojnou sa totiž odhaduje na 70 – 80-tisíc, ale počet Slovákov bol iba v rozpätí 800 – 2-tisíc. Ak by sme vzali za základ najvyšší odhad – 2-tisíc – tak aj tak 16 Slovákov z nich by predstavovalo 0,8 percenta, ale u Čechov by aj pri nižšom odhade – 70-tisíc – to bolo 1 percento, teda percentuálny pomer by naznačoval, že tých Slovákov nebolo až tak málo.

Ferdinand Vrábel

NOVOTNÝ, František. *Z KORYČAN NA KONEC SVĚTA A ZPĚT PŘES TŘI OCEÁNY. VZPOMÍNKY ČESKOSLOVENSKÉHO LEGIONÁŘE.* Olomouc : Burian a Tichák, 2015, 215 s., fotografie v texte, edičná poznámka, menný register. ISBN 978-80-87274-25-5.

Ešte stále sa aj takmer po sto rokoch objavujú nové, doteraz nevydané, záznamy a spomienky účastníkov prvej svetovej vojny, medzi nimi aj mnohých československých legionárov. Záujem vydavateľstiev a aj čitateľov o tento druh literatúry dosvedčuje, že ide o stále veľmi zaujímavú tému, k poznaniu ktorej veľmi názorne prispievajú aj legionárske denníky. Olomoucké vy-

davateľstvo Burian a Tichák, vydávajúce dvojmesačník *Listy* a knižnú edíciu *Knihovna Listů*, tentoraz siahlo po spomienkach československého legionára, príslušníka Ruskej légie, Františka Novotného (1886 – 1961). Novotný, rodák z moravských Koryčian neďaleko Kyjova, aj keď svoje spomienky začal písať až po druhej svetovej vojne ako 62-ročný pamätník, a nedokončil ich, približuje nám vo svojich záznamoch osudy svojej rodiny v 19. a 20. storočí, roky detstva a mladosti, potom službu v rakúsko-uhorskej armáde, zajatie, službu v čs. légii v Rusku a svoj ďalší život.

Ako autor v úvode píše, mal v úmysle napísať nielen svoj príbeh vojaka a legionára, ale rodinnú kroniku, čo vysvetľuje jeho široký záber. Novotný chcel písať nestranné a vyslovil aj prianie, aby niektorý z jeho potomkov v písaní rodinnej kroniky pokračoval. Ide o memoáre, pre ktoré je charakteristické, že nie vždy sa úmysel nestrannosti pisateľovi z rôznych dôvodov podarí, ale sám pôvodca upozorňuje, že „*písanie bez kritiky a rozhorčenia vtedy, keď popisované udalosti budú hodné odsúdenia by bolo nekritické a bezfarebné, nebolo by obrazom skutočnosti a budilo by dojem, že sme nežili*“ (s. 7).

Po prvej časti spomienok a úvodných kapitolách venovaných predkom, rodokmeňu, domu, v ktorom bývali, detstvu, študentským rokom a rôznym ďalším zaujímavostiam (s. 10 – 114), nasleduje pre vojenského historika najzaujímavejšia druhá časť knihy s podtitulkom *Vojna zlá* (s. 115 – 184) a záverečná tretia časť nazvaná *A späť...* (s. 185 – 200). Po nástupe na východný front bol Novotný zranený 13. júna 1915 a presne o rok – 13. júna 1916 – padol do zajatia. Akoby bol tento deň preňho osudný: 13. 6. 1920 vstúpil na európsku pôdu v prístave Terst, kam ho z Vladivostoku spolu s ďalšími tisíckami ruských legionárov dopravil americký zaoceánsky parník „*President Grant*“.

Z pomerne podrobných opisov študentských čias na gymnáziu v Kyjove stojí za zmienku, že Novotný istý čas v rokoch 1905 – 1906 ako dobrý študent, sextán, doučoval aj študenta Rudolfa Geidla (Gajdu), ktorý v učení nijako nevyňikal. Nešli mu jazyky – latinčina, gréčtina; nemčinu priam nenávidel a v matematike nemal podľa Novotného dosť trpezlivosti (s. 65 – 66). Aj keď sa Geidlove študijné výsledky po doučovaní zlepšili, nebolo to veľa platné, pretože ho nakoniec z gymnázia v Kyjove pre bitkárstvo (Geidl zbil istého svojho židovsko-nemeckého spolužiaka až do krvi za akúsi urážku) vylúčili. Novotný sa do Gajdovej blízkosti dostal znovu až v roku 1917 v Berezani na Ukrajine ako príslušník piatej roty 7. streleckého pluku „Tatranského“, u ktorého bol Gajda vtedy už veliteľom tretieho práporu ako štábný kapitán. Novotný však za Gajdom nešiel, možno preto, aby nevyvolal dojem, že by od neho chcel nejakú intervenciu alebo výhody.

Novotného, pôvodne neschopného vojenskej služby, odvieďli ako jednoročného dobrovoľníka (absolvoval Poľnohospodársku univerzitu vo Viedni) až na konci roka 1914 a na vojnu nastúpil 1. februára 1915 k 3. pešiemu pluku v Brne. V ďalších kapitolách Novotný popisuje podrobnosti zo služby – výcvik, stravovanie, ubytovanie, vzťahy medzi vojakmi rôznych národností a podobné veľmi zaujímavé detaily. Dostal sa do nasadenia v Haliči, najprv na Sane, pri Jaroslavi a potom pri Przemysli. Zaujímavé sú informácie o tom, ako si českí vojaci – lekári aj lapiduchovia pomáhali vo vojenských lazaretoch, aby si svoj osud aj napriek kontrolám vlasteneckých rakúskych štábných lekárov uľahčovali a ako rakúsko-uhorské jednotky prežívali prvú fázu Brusilovovej ofenzívy v máji – júni 1916, keď sa aj Novotný dostal do zajatia (s. 134 – 138). Pisateľ v ďalšej časti svojich spomienok potvrdzuje informácie ďalších zajatcov o pomeroch v ruských zajateckých táboroch, nábo-

re do čs. jednotiek a bojoch s bolševikmi. Cenné je aj jeho priame svedectvo ako očitého svedka, ktorý prežil a dodatočne to aj opísal. Ide o zákerný bolševický prepad čs. ešalónu v Irkutsku. Viacero účastníkov, a teraz aj Novotný, potvrdzuje, že k nečakanému útoku došlo po predchádzajúcej príprave na odovzdanie zbraní čs. jednotkami na povel: „Schiessen!“ z budov na irkutskej stanici obsadenej nielen ruskými bolševikmi, ale aj českými, maďarskými a nemeckými komunistami (s. 157 – 158). Následok: viac ako 70 našich legionárov zabitých, ťažko alebo ľahko zranených a aj krátky morálny otras, z ktorého sa museli – ak chceli prežiť – rýchlo vzbudiť.

Veľmi dôležité sú aj údaje o tom, ako negatívne pôsobili na českých a slovenských zajatcov počas nábora do čs. dobrovoľníckych jednotiek informácie o sporoch medzi jednotlivými strediskami čs. hnutia v Rusku – v Kyjeve, Moskve a Petrohrade. Novotný sa napokon vrátil z Vladivostoku do Československa na rovnakej lodi „President Grant“ tak ako aj iný ruský legionár – Slovák Andrej Šikura z Mošoviec (jeho spomienky vyšli vo Vojenskej histórii, roč. 14, 2010, č. 2). Anotovaná kniha je významným obohatením memoárovej literatúry prispievajúcej k poznaniu tak pomerov v rakúsko-uhorskej armáde, k priebehu bojov na východnom fronte, k príbehu čs. legionárov v Rusku, ako aj osudov legionárov po návrate do Československa.

V závere svojich spomienok sa Novotný zmieňuje aj o neľahkom uskutočňovaní pozemkovej reformy v Československu. Aj keď republika, demokrati a legionári v októbri roku 1918 zvíťazili, napriek tomu sa pri pozemkovej reforme ešte často udržali staré pomery, rôzne záujmové skupiny a aj Československu neprajúci monarchistickí činitelia, ktorí pozemkovú reformu bojkotovali a poškodzovali.

Ferdinand Vrábek

LIPTOV. Vlastivedný zborník, roč. 11. Ružomberok : Liptovské múzeum v Ružomberku b. r., 104 s., fotografie v texte. ISBN 978-80-971535-1-9.

Ako píše v úvode Martin Krupa, riaditeľ Liptovského múzea v Ružomberku, Zborník Liptov vydáva múzeum po 25 rokoch odmlky. Dovtedy vyšlo 10 zväzkov tohto regionálneho zborníka, ktorý mapoval dejiny a prinášal príspevky aj o prírode tohto na dejiny a aj na prírodné krásy výnimočného slovenského regiónu. Na prerušenú tradíciu teraz Liptovské múzeum nadväzuje po dlhom štvrtstoročí.

Zborník vydaný v roku 2014 je svojimi príspevkami zameraný na významné výročia obdobia 2014 – 2015: na prvú svetovú vojnu, československé légie, 70. výročie Slovenského národného povstania a nadväzujúce jubileum ukončenia druhej svetovej vojny atď. To našlo odraz v príspevkoch autorov Petra Račka: *Účasť kresťanov v protifašistickom odboji na Liptove (1939 – 1944)*, Oldřicha Vaněka: *Andrej Kaboš – prvý parašutista zo Sovietskeho zväzu*, Stanislava Chytku: *Ferdinand Čatloš, Veľká vojna a légie* a od toho istého autora *Povstalecké drobnosti*. Práve pre tieto príspevky s vojenskou tematikou si tento regionálny zborník zaslúži aspoň stručnú zmienku aj v časopise *Vojenská história*.

S. Chytka na stranách 46 – 65 podrobne rozoberá účasť Ferdinand Čatloša v légiách od jeho narukovania do rakúsko-uhorskej armády 15. septembra 1914, jeho účasť v bojoch, zajatie a potom vstup do Ruskej légie až po návrat domov na sklonku roku 1920. Autor pri spracovaní Čatlošovho medailónu (napriek viacerým štúdiám a aj knižným publikáciám, je ešte v Čatlošovej vojenskej kariére stále veľa sporného, neobjasneného alebo neznámeho), a preto treba záujem o túto výraznú postavu slovenských vojenských dejín len uvítať. Chytka čerpal pri písaní svojej štúdie ako z archívnych do-

kumentov VHA v Prahe, SNA v Bratislave, súkromných pozostalostí (napríklad z archívu Milana Čelka), archívu VHU v Bratislave a z odbornej literatúry. Podáva celkový prehľad o ruskom legionárovi Čatlošovi, pričom však nie je všade dôsledný a presný a zdá sa, že je dosť ovplyvnený aj staršou literatúrou, najmä sovietskym autorom Klevanským alebo aj Slovákom Jánom Kvasničkom. Tak napríklad na viacerých miestach sa zmieňuje o Výchovnom tábore pre Slovákov, pričom správne uvádza, že tábor zanikol v júni 1919, ale pod fotografiou na strane 47 má text, že zachytáva chvíľku odpočinku počas výcviku v slovensko-výchovno-osvetovom tábore v Irkutsku v roku 1920.

Vznik a pôsobenie výchovného tábora pre zajatcov v Irkutsku v rokoch 1918 – 1919 súvisí s ťažkosťami, s ktorými sa v Rusku stretával nábor do československého dobrovoľníckeho vojska medzi Slovákami. To, že sa nábor zajatcov slovenskej národnosti nedaril tak ako nábor medzi Čechmi, má viacero príčin. Zatiaľ čo český národ už na konci 19. storočia a v rokoch pred prvou svetovou vojnou mal všetky atribúty vyspelého moderného národa s výnimkou vlastného štátu a politiky, kultúrne, vzdelanostne a hospodársky sa vyrovnal ostatným európskym národom, Slováci boli ako národ oveľa menej vyvinutí a vyspelí. U Čechov pri rozvoji vlastenectva a pestovaní národnej hrdosti zohrávala významnú úlohu okrem Českej obce sokolskej aj vyspelá školská sústava od ľudových škôl až po univerzitu a techniku, Slováci však nemali vlastné školy, kde by sa mohli vzdelávať vo svojom materinskom jazyku a nemali ani Sokol, ktorý bol v Uhorsku zakázaný. Preto v Slovákoch – okrem tých, ktorí pochádzali z národne prebudených rodín a z prostredia slovenských národných stredísk, ako boli napríklad Turčiansky Sv. Martin, Skalica, Liptovský Sv. Mikuláš, Tisovec, Brezová

pod Bradlom, Myjava a pod. – nemal kto pestovať city národnej hrdosti a vlastenectva. Úlohu vlasteneckej výchovy na Slovensku namiesto škôl suplovalo len niekoľko desiatok vlastenecky zmysľajúcich príslušníkov inteligencie – kňazi, advokáti, lekári a podobne.

Z uvedeného dôvodu si vedenie Odbočky Československej národnej rady (OČSNR) v Rusku uvedomovalo potrebu národno-výchovnej, vzdelávacej, politickej a osvetovej práce medzi slovenskými zajatcami v Rusku. Tak sa vytvorilo vzdelávacie stredisko – Výchovný tábor pre Slovákov v Irkutsku, kde sa mali slovenskí zajatci najprv vzdelávať a národne prebúdať a až potom sa mal medzi nimi robiť nábor do československého vojska. Veliteľom tábora bol najprv Emil Geryk a jeho zástupcom bol Vladimír Daxner (10. 8. 1888 – 27. 3. 1971 Žilina). Daxner, ktorý neskôr na poste veliteľa vystriedal Geryka, mal dobré predpoklady pre neskoršie úspešné pôsobenie v Rusku, pretože už v roku 1898 absolvoval prípravnú triedu na ruskom gymnáziu v Kyjeve. V roku 1913 absolvoval právnickú fakultu v Budapešti. Do ruského zajatia padol ako rakúsko-uhorský dôstojník v roku 1915 a vstúpil do Českej družiny. Okrem zastávania postu veliteľa slovenského výchovného tábora v Irkutsku, bol aj politickým splnomocnencom pre Irkutsk a členom OČSNR v Rusku. Ako náborový komisár v Rusku pôsobil aj jeho bratranec Igor Daxner (26. 9. 1893 – 18. 4. 1960, Bratislava).

V tábore pôsobilo viac ako 20 inštruktorov (väčšinou evanjelikov). Medzi nimi najvýznamnejší boli: Jozef Gregor-Tajovský, Ferdinand Klátik, Mikuláš Gacek, Ferdinand Čatloš, Ladislav Bodický, Štefan Kodaj a ďalší. Písali knihy a učebnice s témou slovenských dejín, literatúry a zemepisu a vyučovali aj ďalšie predmety. Po takejto príprave sa už nábor do čs. vojska aj medzi Slovákmí daril lepšie a tí, ktorí sa ako dobrovoľníci prihlásili, boli zaradení

do 12. pešieho pluku M. R. Štefánika. Podľa *Slovenských hlasov*, roč. II, číslo 9 z 5. októbra 1918, ktoré uverejnili úradné oznámenie OČSNR v Rusku na prvej strane, sa tábor zriadil nariadením jej Vojenského, Náborového a Slovenského odboru dňa 2. septembra 1918, a ten bol podľa svedectva druhého veliteľa tábora, JUDr. Vladimíra Daxnera, zrušený 24. júna 1919. Staršia marxistická literatúra (Kvasnička) uvádza, a cituje to aj Chytka, že v irkutskom tábore „pracovné jednotky znamenali svojho druhu trest pre tých zo zajatcov, ktorí odmietali vstup do vojska“ a takisto, že vraj „prevládali namiesto výchovy donucovacie prostriedky, nevynímajúc telesné tresty“ (Chytka, s. 55). Nepodarilo sa doteraz nájsť žiadny dokument a nie sú mi známe ani osobné svedectvá Slovákov z Irkutského tábora, ktoré by tieto Kvasničkove tvrdenia potvrdzovali a s jeho údajmi naozaj treba zaobchádzať opatrne. Hlavným cieľom Výchovného tábora pre Slovákov v Irkutsku bolo ich vzdelávanie a prebudenie vlasteneckého citenia a to isto nemožno dosiahnuť fyzickými trestami.

Ferdinand Vrábek

FILIP, Jiří. *DĚJINY ČESKOSLOVENSKÉ OBCE LEGIONÁŘSKÉ.* Praha : Československá obec legionářská, 2014, 64 s., obrázky v texte. ISBN 978-80-87919-03-3.

Československí legionári si postupne založili po návrate do Československa viacero záujmových združení, pričom sa organizovali jednak podľa druhov légii a jednak podľa politického presvedčenia, národnosti alebo aj vierovyznania. V prvých povojnových rokoch to bol Svaz československých legionářů, Družina československých legionářů a Jednota československých legionářů. Vznikli aj osobitné združenia, napríklad organizácie ruských legionářov (Sta-

rodružinici), francúzskych a talianskych legionárov, Spolok legionárov – katolíkov alebo Spolok židovských legionárov a podobne. Najväčšou organizáciou legionárov slovenskej národnosti bolo Sdruženie slovenských legionárov. Postupne sa ukazovala potreba vytvoriť jednotnú a silnú legionársku organizáciu, čo sa však nepodarilo. Najväčšími a najvýznamnejšími legionárskymi organizáciami boli Československá obec legionárska (ČsOL) a Nezávislá jednota legionárov. Obe si kládli za cieľ združovať legionárov bez ohľadu na politické presvedčenie, národnosť alebo vierovyznanie a hájiť ich záujmy. Postupne sa najvýznamnejšou legionárskou organizáciou stala ČsOL. Vznikla 22. mája 1921 a jej zakladateľským heslom bolo: *„Bez rozdielu politickej príslušnosti dať všetky sily k upevneniu štátu, prispievať k budovaniu armády v duchu národných a demokratických tradícií, usilovať aby boje politické a kultúrne boli vedené zbraňami ducha, bez násilia a lži, hájiť záujmy legionárov a starať sa o ich sociálne problémy.“*

ČsOL existuje dodnes, ale jej dejiny boli dvakrát násilne prerušené totalitnými režimami – najprv nacistickým Nemeckom, ktoré organizáciu zakázalo po rozbití Československej republiky a okupácii českých krajín a takisto po februári 1948, keď idey demokracie a odkazu T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneša zase prekázali komunistickému režimu. Po druhej svetovej vojne prijala ČsOL do svojich radov aj účastníkov druhého odboja. Februárové prevzatie moci komunistami viedlo opäť k likvidácii ČsOL a k jej následnému začleneniu aj s majetkom do Zväzu bojovníkov za slobodu (neskôr Zväzu protifašistických bojovníkov). ČsOL však žila naďalej v exile prostredníctvom združení v rôznych krajinách, predovšetkým vo Veľkej Británii, Francúzsku, Kanade, USA, Austrálii atď. Niektoré tieto jednoty však postupne, tak ako ich členovia umierali, obmedzovali a napokon aj

zastavovali svoju činnosť, iné však existujú dodnes. V Československu ČsOL obnovili v roku 1991, ale dnes pôsobi len v českých krajinách. Na Slovensku po krátkej epizóde (vedúcou postavou tu bol „Anglán“ generál Anton Petrák) po roku 1993 definitívne zanikla, a tak legionárske tradície tu pestujú len Spoločnosť Milana Rastislava Štefánika na Brezovej pod Bradlom a Nadácia Milana Rastislava Štefánika v Bratislave.

ČsOL v súčasnosti združuje účastníkov boja za slobodu počas druhej svetovej vojny, ich rodinných príslušníkov a potomkov, novodobých vojnových veteránov, ako aj tých občanov, ktorí chcú pestovať a rozvíjať tradičné hodnoty a idey, z ktorých sa v roku 1918 zrodila Československá republika, spoločný demokratický štát Slovákov a Čechov a národností, žijúcich na našom území. V súčasnosti realizuje ČsOL projekt „Legie 100“, ktorý má v rokoch 2014 – 2020 pripomenúť boje československých légii za slobodu a vznik československých légii, o organizáciu ktorých sa veľkým podielom pričínili aj Milan Rastislav Štefánik.

Publikácia podáva stručné dejiny ČsOL, prehľad o najvýznamnejších udalostiach a bitkách, na ktorých sa podieľali jednotlivé teritoriálne zložky československých légii, a takisto sú tu aj medailóny najvýznamnejších predstaviteľov a funkcionárov ČsOL – Josefa Patejdlu, Josefa Davida a Tomáša Sedláčka. V publikácii je aj niekoľko sporných a nepresných údajov a aj faktografických chýb. Napríklad počet Čechov v Rusku sa tu odhaduje až na 100 000, hoci novšie bádanie už túto cifru zredukovalo na približne 70 000, na strane 4 sa uvádza, že Masaryk bol nútený odísť do exilu na počiatku roku 1915, ale na strane 6 je už správny údaj, že to bolo v decembri 1914, ďalej, že časť pražského 28. pešieho pluku sa vzdala a prešla do ruského zajatia na jeseň 1914, hoci v skutočnosti to bolo až začiatkom apríla 1915 a iné. Ani tieto chyby a nepresnosti však neznižujú celkový význam publi-

kácie, ktorá vôbec po prvýkrát podáva súhrnný obraz dejín ČsOL a prináša aj informácie o jej súčasnom význame a činnosti. Zaujmu aj údaje o sociálnom postavení legionárov v medzivojnovej Československej republike a o ich problémoch. Na rozdiel od všeobecnej predstavy, že legionári boli všade uprednostňovaní a ľahko si nachádzali zamestnanie, prekvapí údaj, že po návrate z Ruska bolo až 15 000 legionárov nezamestnaných, čo je celá štvrtina ruských legionárov. ČsOL im pomáhala, ale aj tak do roku 1927 bolo v štátnej službe umiestnených len 20 000 legionárov, čo je menej ako štvrtina z legionárov podľa zákona (bolo ich necelých 89 000), v samospráve len okolo 1 000 a v súkromnom sektore 5 258.

Ferdinand Vrábek

STENGE, Csaba B. *BAPTISM OF FIRE. THE FIRST COMBAT EXPERIENCES OF ROYAL HUNGARIAN AIR FORCE AND SLOVAK AIR FORCE, MARCH 1939*. Solihull : Helion & Company, 2013, 128 s., fotografie v texte, rôzne prílohy, bibliografia. ISBN 978-1-906033-93-4.

Slovenskí historici (ale napríklad aj Nemeec Jörg Konrad Hoensch) už spoľahlivo dokázali, že v prípade malej vojny Maďarska a Slovenska v marci 1939 je tento názov plne opodstatnený a išlo jednoznačne o agresiu a slovenskou stranou ničím nevyprovokovanú vojnu Maďarska s podstatne širšími zámermi. Naposledy aj v marci 2015 na konferencii o „malej vojne“ v Spišskej Novej Vsi sa touto otázkou zaoberalo niekoľko referátov a vlastne aj väčšina maďarských historikov, až na malé výnimky, používa názov „kis háború“ ako terminus technicus. Stenge patrí k tým autorom, ktorí odmietajú názov „malá vojna“, pričom argumentuje, okrem iného, obmedzeným územím a krátkym trvaním konfliktu a aj

tým, že vraj diplomatické vzťahy neboli prerušené a vojna nebola vyhlásená. Pádnosť tohto argumentu oslabuje však tá skutočnosť viacerých takých prípadov, že diplomatické vzťahy neboli vopred prerušené a ani k vyhláseniu vojny nedošlo, napríklad aj vojna nacistického Nemecka proti Sovietskemu zväzu. Maďarsko sa nikdy nevzdalo myšlienky nielen na „etnickú“, ale ani na úplnú revíziu Trianonskej zmluvy, lepšie povedané na obnovenie Uhorska/Velkého Maďarska. Krátka marcová vojna proti Slovensku v roku 1939 bola jedným takýmto krokom z celého radu pokusov o realizáciu tohto politického cieľa.

Je naozaj zvláštne, že maďarská historiografia sa aj pri svojej značnej produkcii touto otázkou, až na malé výnimky, zaoberá len okrajovo a najčastejšie ani v podrobnejších prácach o dejinách Maďarska v 20. storočí niet o tomto ozbrojenom zápase ani zmienky. Príkladom môžu byť napríklad práce László Kontlera, Jenő Gergelya, Ferenc Glatza, Ignáca Romsicsa a ďalších súčasných maďarských autorov. Podrobnejšie sa malou vojnou zaoberal len István Janek vo svojej doktorskej dizertácii *Magyar – szlovák kapcsolatok 1939 – 1944*. Pécs: Doktori disszertáció, 2009, s. 62 – 91, prístupné online: <http://www.idi.btk.pte.hu/dokumentumok/disszertaciok/janekistvanphd.pdf> a najnovšie aj Csaba B. Stenge v anotovanej monografii.

Marcová slovensko-maďarská vojna je len niekoľkodňovou epizódou, ale z hľadiska dejín Slovenska a slovenských vojenských dejín ide o významnú udalosť, pretože práve v tých dňoch sa po rozpade Česko-Slovenska kládli základy samostatnej slovenskej armády. Ozbrojené sily nového štátu sa museli formovať naráchlo, „za pochodu“, a hneď sa museli osvedčiť aj v boji. Maďarsko nerátalo s rozhodným odporom Slovenska a predpokladalo, že v chaose rozpadu bývalej česko-slovenskej armády, odchodu väčšiny dôstojníkov a vojakov

českej národnosti zo Slovenska sa mu ľahko podarí silou dosiahnuť svoje politické ciele. To bol vlastne aj jeden z dôvodov, prečo Maďarsko bez vyhlásenia vojny vojensky napadlo svojho severného suseda, hoci len niekoľko dní predtým Slovenský štát diplomaticky uznalo. Práca Stengeho (aj keď pojednáva len o leteckých súbojoch a letcoch oboch strán, a pozemnými operáciami sa podrobnejšie nezaobrá) tak zaplňa citeľnú medzeru v maďarskej historiografii. Okrem analýzy medzinárodno-politických súvislostí mníchovského obdobia a následných udalostí vedúcich k čiastočnej realizácii maďarských revizionistických plánov podrobnejšie informuje na stranách 19 – 30 o okupácii Podkarpatskej Rusi (na rozdiel od maďarských textov, ktoré obsadenie tejto časti bývalého česko-slovenského štátu nazývajú znovu pripojením alebo oslobodením Podkarpatskej Rusi, cudzojazyčné práce maďarských autorov sú terminologicky presnejšie) podrobne informuje aj o vojnových operáciách. V kapitole o udalostiach 23. marca 1939 (s. 31 – 39) sa zaoberá údermi slovenského letectva na maďarské pozemné jednotky, v časti o udalostiach 24. marca informuje o slovensko-maďarských leteckých súbojoch a útokoch slovenského letectva na maďarské pozemné jednotky a napokon aj o maďarskom bombardovaní Spišskej Novej Vsi.

Autor vo svojej práci využil archívne dokumenty z viacerých archívov – nemeckého Bundesarchiv-Militärarchiv vo Freiburgu, maďarského Hadtörténeti Levéltáru v Budapešti (hoci, ako spomína, väčšina maďarských dokumentov sa nedochovala), Vojenského ústredného archívu v Prahe, ako aj slovenského Vojenského historického archívu v Bratislave. Takisto pracoval aj spísanými alebo orálnymi spomienkami viacerých priamych účastníkov vojny (napríklad Józsefa Balogha a László Palka a iných).

Veľkým prínosom v Stengeho knihe sú fotografické prílohy, na ktorých sú ako slo-

venský a český, tak aj maďarský účastníci vojny, zábery zostrelených lietadiel či snímky o predletevej príprave maďarských letcov a takisto aj farebné fotografie strojov, ktorými disponovalo maďarské letectvo. Súčasťou publikácie je aj zoznam vyznamenaných príslušníkov maďarskej armády a krátke biografie maďarských pilotov, ktorí zostrelili jedno až dve slovenské lietadlá.

Ferdinand Vrábek

PLACHÁ, Pavla – PLACHÝ, Jiří (eds.). *NEBLAHÉ DNY. DENÍK VICEADMIRÁLA FRIEDRICH A FRISIA, VELITELE PEVNOSTI DUNKERQUE*. Praha : MO ČR – Vojenský historický ústav, 2014, 127 s. ISBN 978-80-7278-635-0

Jedným z príspevkov pripomenutia si 70. výročia spojeneckej invázie do západnej Európy a odchodu jednotiek Československej samostatnej obrnenej brigády na západný front druhej svetovej vojny je aj sprístupnenie denníkových záznamov nemeckého veliteľa dunkerquerskej pevnosti v českom vydaní. Prekladu denníka, vychádzajúceho z nemecko-francúzskej edície vydanéj v roku 2002, predchádza životopisný profil viceadmirála Friedricha Frisia a popis situácie nemeckej posádky v Dunkerque, vrátane jej organizačnej štruktúry s početným stavom v čase kapitulácie, a taktiež popis udalostí a stavu na opačnej, spojeneckej strane. Samotné denníkové zápisky *Můj deník. Veceadmirál Friedrich Frisius. Velitel' Pevnosti Dunkerque* sa týkajú obdobia od 3. septembra 1944 do 9. mája 1945. Editori vybavili denník doplnujúcim poznámkovým aparátom a fotografiami, priebežne dotvárajúcimi podrobne zaznamenané skutočnosti.

Osobný denník začína kontraadmirál nemeckého vojnového námorníctva dňom svojho presunu do Dunkerque z Veliteľstva

námornej obrany Pas-de Calais z 3. na 4. septembra 1944. Predchádzajúce štyri roky strávil v oblasti Boulogne, ktoré, ako uvádza, „... *boli naplnené novou činnosťou a prestavbou ... znamenali pre mňa vnútornú vzpruhu...*“ na rozdiel od predchádzajúcich rokov, keď nemohol vykonávať „skutočné úlohy“. Krajinu v oblasti Boulogne si doslova zamiloval, „zanechal som v nej pečať svojej osobnosti“ a v tom období vždy dúfal, že ju bude môcť raz ukázať svojej žene a deťom, ktorí mu veľmi pomáhali. Avšak už pri príchode do Dunkerque to videl inak, čo vyjadruje aj v odôvodnení potreby písania denníka: „... *písať začínam preto, že počítam s tým, že ide o posledné dni môjho života. Cítim vnútornú potrebu sprostredkovať svojej žene a deťom obsah týchto dní, počas ktorých vládli veľmi neobvyklé pomery.*“ F. Frisius, najskôr ako veliteľ námornej zložky Dunkerque, zaznamenáva svoje rozčarovanie z organizácie velenia, opisuje jeho nežiaduce dôsledky, svoje snahy, zdôvodnenia, návrhy i konkrétne kroky na zlepšenie danej situácie. Menovanie za veliteľa pevnosti 22. septembra ho zastihlo v okamžiku pádu Boulogne.

V časovej postupnosti prichádzajúcich dní opisuje viceadmirál Frisius realizované organizačné zmeny vo velení, intenzitu nepriateľských útokov, striedanie protiútokov s pokojom zbraní, hodnotí situáciu medzi vojakmi, uvádza postrehy zo svojich návštev veliteľských stanovišť a konkrétnych jednotiek, z cvičení a kurzov bojovej prípravy, opisuje vyjednávanie o výmene zajatcov, vydaní mŕtvych a ich pochovaní, situáciu ohľadom evakuácie civilného obyvateľstva, postup opevňovacích prác, problémy v zásobovaní a konkrétnych dodávkach, vlastnú výrobu vojenského materiálu a poľnohospodárskej produkcie, narastanie pesimistickej nálady vojska až do stavu silnej demoralizácie, návštevy poľnej nemocnice, tiež vypočúvanie zajatcov – Čechov. Často si sťažuje na mizernú organizáciu vo vojen-

skej nemeckej mašinérii, ktorá je príčinou veľkej ťažkopádosti, keďže „v skutočnosti nerozhoduje príslušný veliteľ spolu s bezprostredne podriadeným veliteľom, ale »štáb«, konglomerát viac či nemej neschopných hláv, a to »papierovou« cestou“. Podobne hodnotí svojrázny spôsob výberu veliteľov, ktorý povyšuje typ rýdneho byrokraťa a na vyššie miesta posúva typ kancelárskeho prednostu. Napriek gradovaniu neudržateľnosti situácie a narastaniu osobných skľučujúcich a trúchlivých nálad viceadmirál fanaticky pokračuje v riadení a zabezpečovaní nezmyselného odporu až do obdržania rozkazu na kapituláciu.

Väčšinu zaznamenávaných dní začína Frisius informáciou o počasí, determinujúcim mnohé jeho rozhodnutia. Okrem viceadmirálovho subjektívneho pohľadu na konkrétnu vojnovú situáciu, jej riešenie a prežívanie v danom priestore a čase, čitateľ si tiež prečíta Frisiove spomienky na rodinu s vyjadrením túžby po rodinnom prostredí, myšlienkami na utrpenie blízkych vo vlasti, s opismi krajiny, večerných „posedení“ a podobne. Podrobné denno-denné záznamy v neposlednom rade odkrývajú myšlienkový svet a vnútorné prežívanie fanatickeho nacistu, ktorý aj za cenu nesmiernych obetí na obidvoch stranách nepoľavil v príslovečnej nemeckej dôslednosti. 7. mája, okrem iného, zaznamenáva: „... *Ešte pár dní a snád' dostaneme príkaz ku kapitulácii, a tým zachránime svoju česť. Budeme môcť kráčať so vztýčenou hlavou, pretože nebudeme porazení. Mój apel sa stretol s úspechom. Bol som na to hrdý a zároveň dojatý. Duševným vypätím, ako som sa snažil zapôsobiť na vojakov, a tým, že sa chceli tak ľahko vzdať. ... vynaložil som všetok svoj vplyv a bol som šťastný, že to nikto nevzdal.*“ Po posledných niekoľkých riadkoch prislúchajúcich dňu kapitulácie a odchodu Frisia do hlavného stanu Čs. samostatnej obrnenej brigády k podpisu bezpodmienečnej kapitulácie, nasleduje súbor fo-

tografií, dokumentujúcich samotný akt kapitulácie, vztyčenie čs. a britskej vlajky, oslobodenie civilného obyvateľstva, postúpenie velenia Dunkerque Forces Britom a podobne. Čitateľ taktiež nájde fotografie s neodmysliteľným brig. gen. Aloisom Liškom v rôznych situáciách. Publikáciu

editori uzavreli výberom literatúry k problematike čs. zahraničnej armády a bojov o Dunkerque v rokoch 1944 – 1945 a doplnili samostatnou prílohou pretače dobovej mapy z 12. decembra 1944.

Božena Šed'ová

KRONIKA

15. ROČNÍK STRETNUTIA EUROATLANTICKEJ PRACOVNEJ SKUPINY PRE ŠTÚDIUM KONFLIKTOV

V dňoch 27. – 30. apríla 2015 sa v Aténach konal 15. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Euroatlantickej pracovnej skupiny pre štúdium konfliktov (Conflict Studies Working Group - CSWG) pod názvom „Étos bojovníka, Duša národa a vojenstvo“. Podujatie pripravili Generálny štáb Helénskej armády – Riaditeľstvo pre vojenskú históriu v spolupráci s Rakúskym vojenským múzeom vo Viedni. Na konferencii CSWG sa zúčastnilo 38 vojenských historikov zo 14 štátov Európy, USA a Japonska. Slovenskú delegáciu z VHÚ v Bratislave tvorili plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD. a Mgr. Matej Medvecký, PhD. Úvod podujatia patril prehliadke aténskeho vojenského múzea, ktoré dokumentuje vývoj ozbrojených síl a konfliktov v oblasti od najstarších čias až po obdobie druhej svetovej vojny. Účastníkov konferencie za organizátorov privítali zástupcovia oboch usporiadateľských inštitúcií, brigádny generál Nikolaos Delatolas, najvyšší predstaviteľ Riaditeľstva pre vojenskú históriu Generálneho štábu Helénskej armády a riaditeľ rakúskeho vojenského múzea vo Viedni plk. Dr. M. Christian Ortner. V rámci trojdňového vedeckého programu konferencie odznelo dovedna 23 vedeckých príspevkov, ktoré sa zaoberali mnohými oblasťami vojenskej minulosti jednotlivých štátov.

Prípomeňme, že predchádzajúci 14. ročník podujatia sa konal v Bratislave a spolu s Vojenským historickým ústavom ho spoluorganizovali kolegovia z Dánska. 15. ročníku konferencie vojenských historikov však na rozdiel od bratislavského stretnutia už nedominovali témy z 20. storočia. Naopak, aj s ohľadom na hostiteľskú krajinu zrejme neprekvapí, že časovo sa príspevky zaoberali udalosťami od antických čias až do súčasnosti.

Môžem konštatovať, že konferencia bola nielen medzinárodná, ale aj interdisciplinárna, ako to do istej miery predpokladal aj jej názov, resp. organizátormi navrhované okruhy. Preto si okrem historických príspevkov miesto v programe našli aj sociologický referát Dr. Iny Wiesner z Centra Bundeswehru pre vojenské dejiny a sociálne vedy či podplukovníka Generálneho štábu Helénskej armády Theodorosa Zikosa o logistike.

Medzi referátmi odzneli príspevky nielen syntetizujúce, ale aj analyzujúce a prípadové štúdie. Dôležitým aspektom viacerých referátov bol aj vplyv udalostí na súčasnosť a pritom bez ohľadu na to, či sa zaoberali udalosťami spred mnohých storočí, alebo z posledných desaťročí. Za mimoriadne podnetný preto považujem napr. príspevok gréckeho kolegu Dr. Dimitriosa Christodouloua o slávnej bitke pri Maratóni a jej význame pre uchovanie vtedy ešte mladej aténskej demokracie, a tak aj demokracie ako politického systému, ktorý pretrval až do súčasnosti – a to bez ohľadu na odlišnosti dnešnej a antickej demokracie. Na opačnej strane pomyselnej časovej osi sa nachádzal referát profesora Tecumu Saharu z univerzity v Meidži v Japonsku, ktorý priblížil vývoj americko-japonského povojnového spoločenstva a jeho strategického významu v regióne v kontraste s kultom jasukuni. Takpovediac zo súčasnosti bol aj príspevok dánskeho kolegu Kristiana Friska z Univerzity južného Dánska/Kráľovskej dánskej akadémie obrany o využití histórie a étosu bojovníka v Kráľovskej dánskej armáde po skončení studenej vojny.

Viacere príspevky sa dotkli aj otázky vojenského vzdelávania či miesta histórie vo vzdelávaní vojenských kádrov, a teda aj formovaniu svetonázoru príslušníkov ozbrojených síl či významu udalostí pre formovanie hrdosti vojakov na svoju krajinu a domáce vojenské tradície. Príspevky si tak nielen všímali súlad či nesúlad vojenských tradícií s demokraciou, ale aj využívanie udalostí či tradícií ozbrojenými zložkami nedemokratických režimov. Niekedy dokonca s kurióznym podtextom, ako to vo svojom príspevku priblížila Dr. Éva Szalke-Tulipánová na príklade „neznámeho vojaka“, ktorý niekoľko rokov po svojej „hrdinskej smrti“ požiadal maďarské úrady o zmenu mena.

Vojenský historický ústav sa na konferencii prezentoval nielen účasťou v panelovej diskusii a vedeckým referátom, ale podujatie vnímame aj ako dôležitú platformu pre upevňovanie a rozširovanie bilaterálnych kontaktov s kolegami z partnerských inštitúcií. Nakoľko konferencie CSWG patria medzi najvýznamnejšie podujatia svojho druhu, ide aj o ideálnu platformu pre intelektuálnu interakciu a v neposlednom rade pre nás konferencia predstavuje aj vhodnú pôdu, ktorá umožňuje prezentovať najnovšie výsledky vedeckej práce VHÚ a aj Slovensko ako krajinu.

Matej Medvecký

UPOZORNENIE REDAKCIE

V záujme plynulého priebehu redakčných prác Vás prosíme o dodržiavanie určitých zásad pri písaní rukopisov.

Spôsob odovzdávania rukopisov

*Príspevky do Vojenskej histórie odovzdávajúte, resp. posielajte zásadne v textových editoroch Word, v iných len na základe dohovoru. **Poznámky je potrebné vkladať pomocou programu WORD na vkládanie poznámok/ odkazov pod čiarou – nie písať ich mechanicky vzadu za textom štúdie.** K štúdiu je potrebné pripojiť resumé v rozsahu cca jednej strany a osobné údaje o autorovi: rodné číslo, adresu, číslo účtu, telefonický a emailový kontakt.*

Rozsah príspevkov

Rozsah štúdií, vrátane poznámkového aparátu, by nemal presiahnuť 40 strán. Recenzie môžu byť v rozsahu do 15 strán, anotácie maximálne do 3 strán. Počet strán sa počíta podľa počtu znakov (1 800 znakov na stranu).

Vzhľadom na platnosť STN ISO 690 (01 0197) – Dokumentácia. Bibliografické odkazy. Obsah, forma a štruktúra, máj 2012, je potrebné pri citáciách rešpektovať jej zásady (sú zjednotené s používaním citácií v iných časopisoch, ktoré sa pridržiavajú aj medzinárodného citovania). Za správnosť citovania (obsahovú i formálnu) zodpovedá autor príspevku, redakcia nebude do citácií zasahovať. Na uľahčenie citovania uvádzame niektoré vzory:

¹ VÁROŠ, Milan. *Posledný let generála Štefánika*. Bratislava : International, 1994, s. 56. ISBN 80-215-0149-9.

² PEJSKAR, Jožka (ed.). *Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948 – 1981*. B. m. : Konfrontace, 1986, sv. 2., s. 118-121. ISBN 3 8577 01 203.

(v prameni neuvedené miesto vydania: bez miesta; podobne aj pri neuvedenom vydavateľstve: b. v., roku: b. r.)

³ ŠPIRKO, Dušan – LUPTÁK, Miroslav. Obrana bratislavského predmestia vo francúzsko-rakúskej vojne roku 1809. In *Vojenská história*, 2002, roč. 6, č. 1, s. 9-10. ISSN 1335-3314.

(pri cudzojazyčných zdrojoch uvádzať v príslušnom jazyku, napr. anglický zdroj: In *Army History*, 2003, vol. 59, no. 1, p. 13-15.)

⁴ DEIGHTON, Leon. *Blitzkrieg : Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque*. Prel. Kárník, Zdeněk. Praha : Argo, 1994, s. 85. ISBN 80-85794-08-X.

⁵ PEJSKAR, ref. 2, s. 97.

- v prípade, že v jednej poznámke sú uvedené dva pramene toho istého autora, v ďalších poznámkach uvádzame aj prvé slová názvu prameňa: PEJSKAR, Poslední, ref. 2, s. 93.
- autor nemusí uvádzať mená všetkých pôvodcov citovaného diela (druhého, tretieho) alebo ak má citované dielo viacerých ako troch pôvodcov uvádzame: ŠPIRKO, Dušan et al.
- v prípade viacerých miest vydania, alebo názvov vydavateľstiev píšeme bodkočiarku alebo čiarku: Praha : Naše vojsko; Bratislava : Magnet Press, 1999,
- údaje v bibliografickom popise citovaného prameňa sa uvádzajú v jazyku prameňa až po údaj o rozsahu
- pri odkaze na archívny prameň je potrebné uvádzať skratky: f. (nie fond)
 - šk. (ako škatuľa, nie krabica)
 - č. j. (s medzerou)
 - VHA Bratislava, f; pozri tiež PEJS, O...
 - Tamže, s. 8. (nie tamtiež)
- najfrekvencovanejšie skratky archívov: SNA Bratislava, VÚA-VHA Praha, VHA Bratislava, NA Praha, AM SNP B. Bystrica,

Číslo poznámok v texte uvádzať indexovo: ⁴ nie: ⁴⁾ ⁴⁾

Používanie skratiek a označovanie

Skratkou pre označovanie strán alebo strany je s., ročníky časopisov a čísla zborníkov sa uvádzajú arabskými číslicami. Pokiaľ sú dokumenty v edíciách číslované, je potrebné uvádzať okrem strán aj číslo.

Pri anotáciách a recenziách je potrebné uvádzať ISBN

Redakčná rada si vyhradzuje právo na základe vyžiadaných odborných posudkov rozhodnúť o uverejnení, prípadne vrátení príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

AUTORI ČÍSLA

Mgr. Zdenka HEŠTEROVÁ, PhD., Trenčianske múzeum, Mierové námestie, 911 01
Trenčín

Dr. Imrich PURDEK, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Miroslav LONDÁK, DrSc., Historický ústav SAV, Klemensova 19, 813 67 Bratislava

Mgr. Jana ZAŤKOVÁ, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Igor BAKA, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Peter ŠUMICHRASŤ, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Eva KOWALSKÁ, DrSc., Historický ústav SAV, Klemensova 19, 813 67 Bratislava

Vojenská história 2/2015

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo

Vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave
v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

Editor a šéfredaktor: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.

Výkonná redaktorka: Mgr. Mária Stanová

Kontaktná adresa: redakciavh@gmail.com

Grafická úprava: Mgr. Martin Vydra – VYDRA & SYN

Redakčná rada: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD. (predseda), PhDr. Vojtech Dangel, CSc. (podpredseda), PhDr. Igor Baka, PhD., PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc., PhDr. Viliam Čičaj, CSc., PhDr. Igor Graus, PhD., Mgr. Peter Chorvát, PhD., Mgr. Peter Kralčák, PhD., PhDr. Slavomír Michálek, DrSc., pplk. v zál. PhDr. Peter Šumichrast, PhD., doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc., Mgr. Milan Vanga.

Medzinárodný redakčný kruh: pplk. Dr. Tibor Balla (Budapest), Dr. István Janek, PhD. (Budapest), PhDr. Michal Lukeš, PhD. (Praha), Mgr. Mateusz Gniazdowski, PhD. (Warszawa), Dr. László Szarka, CSc. (Budapest), PhDr. Jirí Rajlich (Praha), Harold E. Raugh, Jr., PhD., (Washington), Ph.D. Dr. Martin Zückert (München)

Vychádza štyrikrát ročne.

Rozširuje: Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Fax: + 421/2/48207719

Schválené do tlače dňa: 11. mája 2015

EV734/08

IČO vydavateľa: 00309591

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: ÚVŠP MO SR, OdVČ, OPČ, Kutuzovova 8, Bratislava

Na obálke: Fotografia približuje sochu čs. vojaka v predpolí Pamätníka čs. armádneho zboru od akademického sochára Jana Adolfa Viteka z r. 1949; umelecká kópia bola po desaťročiach znovu osadená na pamätníku a vojnovom cintoríne na Dukle v októbri 2014.

www.vhu.sk

Z OBSAHU ČASOPISU

Zdenka HEŠTEROVÁ, *Zbrojársky priemysel na strednom Pováží v rokoch 1939 – 1941 (od vzniku Slovenského štátu do vojny proti Sovietskemu zväzu)*

Imrich PURDEK, *Vojenská symbolika československého zahraničného a domáceho vojska v rokoch 1939 – 1945*

Miroslav LONDÁK, *Príčiny peňažnej (menovej) reformy z jari 1953 v Československu so zreteľom na vojenské súvislosti*

Jana ZAŤKOVÁ, *Dokumenty k nepokojom medzi navrátilcami počas prvej svetovej vojny*

Igor BAKA, *Správa Sicherheitsdienstu o prvom spojeneckom bombardovaní Bratislavy 16. júna 1944*

Peter ŠUMICHRAST, *Činnosť 1. čs. stíhacieho leteckého pluku v hláseniach škpt. let. Františka Fajtla*

Eva KOWALSKÁ, *Dôstojník v armáde a spoločnosti na prelome 18. a 19. storočia: Imrich II. Zay a jeho kariéra (1765 – 1831)*

Recenzie
Bibliografia
Anotácie, glosy
Kronika

ISSN 1335-3314